

ANG DHARMA

UNANG KABANATA
ANG KASANHIAN

I

ANG APAT NA MGA MAHAL
NA KATOTOHANAN

1. Ang daigdig ay napupuno ng pagdurusa. Ang pagsilang ay pagdurusa, ang katandaan ay pagdurusa, ang pagkakasakit at kamatayan ay pagdurusa. Ang makita ang isang taong ating kinamumuhian ay pagdurusa, ang mawalay sa minamahal ay pagdurusa, ang pagkabigo sa pagsusumikap na matugunan ang ating mga pangangailangan ay pagdurusa. Sa katotohanan, ang buhay na hindi malaya sa pagnanasa at silakbo ng damdamin ay laging puno ng pagkabalisa. Ito ang tinatawag na Katotohanan ng Pagdurusa.

Ang sanhi ng pagdurusa ay nakasalalay sa pagkauhaw ng katawang-lupa at mga maling pananaw sa mga makamundong silakbo ng damdamin. Kung ang mga kauhawan at mga maling pananaw na ito ay tutuntunin sa kanilang pinanggalingan, sila ay nauugat sa matitinding mga hangarin ng likas na kahilingan ng katawan ng tao. Sapagkat ang pagnanasa ay may matibay na pagpupunyaging mangibabaw, ito ay naghahanap ng mga bagay at gawaing kaaya-aya, kahit ito ay naghahantong sa kamatayan. Ito ang Katotohanan ng Sanhi ng Pagdurusa.

Kung madadaig ang pagnanasa na siyang ugat ng lahat ng pagkahumaling ng tao ay mapupuksa rin ang pagkahumaling at magwawakas ang lahat ng pagdurusa ng tao. Ito ang tinatawag na Katotohanan ng Pagwakas ng Pagdurusa.

Upang marating ang kalagayang walang pagnanasa at walang pagdurusa, kailangang tahakin ang isang landasin. Ang mga bahagi nitong Mahal na Landasing ito ay: ang Wastong Pananaw, Wastong Pag-iisip, Wastong Pananalita, Wastong Pagkilos, Wastong Pamumuhay, Wastong Pagsusumikap, Wastong Pagninilaynilay at Wastong Konsentrasyon. Ito ang itinuturing ng Mahal na Landasin tungo sa Pagwakas ng Sanhi ng Pagdurusa.

Kailangang isa-isip ng mga tao ang mga Katotohanang ito, sapagkat ang daigdig ay batbat ng pagdurusa. Ang sinumang nagnanais makatakas sa gapos ng pagdurusa ay kailangang kumawala sa tanikala ng makamundong pagnanasa na siyang tanging dahilan ng pagdurusa. Matutuklasan lamang ang pamumuhay na malaya sa lahat ng makamundong pagnanasa at sa pagdurusa sa pamamagitan ng Kaliwanagan, at ang Kaliwanagan ay matatamo lamang sa pamamagitan ng disiplina ng Mahal na Landasin.

2. Lahat ng sumasaliksik ng Kaliwanagan ay kailangang maunawaan ang Apat na Mahal na Katotohanan. Kung walang pag-unawa sa mga ito, sila ay paulit-ulit na mawawala sa nakalilitong mga ilusyon ng buhay. Yaong mga nakauunawa nitong Apat na Mahal na Katotohanan

ay tinatawag na “mga taong nagkamit ng mata ng Kaliwanagan.”

Samakatuwid, ang sinumang nagnanais sundin ang tagubilin ng Buddha ay kailangang pag-ukulan ng pansin ang Apat na mga Mahal na Katotohanan at sikaping maunawaan ng malinaw ang kahulugan ng mga ito.

Kapag ang tao ay malinaw na nakakaunawa sa Apat na mga Mahal na Katotohanan, ang Mahal na Landas ay maglalayo sa kanya sa kasakiman; at kapag siya ay nakalaya sa kasakiman, hindi na siya makikipag-alitan sa daigdig. Hindi siya papatay, magnanakaw, makikiapid, manlilinlang, magsasamantala, maiinggit, papapnawan ng pagtitimpi, lilimot sa pagkasamantala ng buhay o maniniil.

3. Ang pagsunod sa Mahal na Landas ay tulad sa pagpasok sa isang madilim na silid na may taglay na pananglaw: ang karimlan ay magmamaliw at ang silid ay magliliwanag.

Ang mga taong nakauunawa sa kahulugan ng mga Mahal na Katotohanan at nakababatid ng Mahal na Landas ay nagtataglay ng tanglaw ng karunungan na nag-aalis ng karimlan ng kamangmangan.

Ang Buddha ay gumagabay sa tao sa paghahabilin ng Apat na Mahal na Katotohanan. Ang nakauunawa ng wasto sa mga Ito ay magtatamo ng Kaliwanagan; ang mga ito ay gagabay at tatangkilik sa iba sa malungkot at nakalilitong daigdig na ito. Kapag ang Apat na Mahal na Katotohanan ay malinaw na nauunawaan, ang lahat ng

pinagmumulan ng mga makamundong pagnanasa ay tuluyang maglalaho.

Sa pagsulong mula sa Apat na Mahal na Katotohanan, ang mga alagad ng Buddha ay magkakamit ng iba pang mahahalagang katotohanan; matatamo nila ang dunong upang maunawaan ang lahat ng kahulugan, at magtataglay ng kakayahan upang palaganapin ang Dharma sa daigdig.

II KASANHIAN

1. Mayroong mga sanhi sa lahat ng pagdurusa at mayroon ding paraan upang lutasin ang mga ito, sapagkat ang lahat sa daigdig ay bunga ng malawakang pagkaganap ng mga sanhi at kalagayan, at ang lahat ay pumapanaw sa paglipas ng mga sanhi at kalayang ito.

Ang ulan ay pumapatak, ang hangin ay umiihip, ang mga bulaklak ay namumukadkad, ang mga dahon ay nanunuyo at nalalaglag; ang mga pangyayaring ito ay naaayon sa mga sanhi at kalagayan na nagpapaganap sa mga ito, at papanaw sa paglipas ng mga sanhi at kalagayan.

Isinilang ang isa sa kalayayan ng pagkamagulang; ang kanyang katawan ay binubuhay ng pagkain at ang kanyang diwa ay pinatatatag ng pagtuturo at karanasan.

Samakatuwid, ang katawan at diwa ay nauugnay sa mga kalagayan at nagbabago sa pagbabago ng kalagayan.

Katulad ng lambat na nabubuo sa maraming buhol, ang lahat ng bagay sa daigdig ay magkakarugtong. Ang sinuman na mag-isip na ang isang buhol ng lambat ay hiwalay at nag-iisang bagay, siya ay nagkakamali.

Kaya tinawag na lambat ang isang lambat ay dahil sa ito ay binubuo ng magkakarugtong na buhol, at ang bawat buhol ay may kanya-kanyang kinalalagyan at katungkulan kasama ng ibang mga buhol.

2. Ang mga bulaklak ay naging mga bulaklak dahil sa magkakaugnay ng mga pangyayari na nagbigay daan sa kanilang pamumukadkad. Ang mga dahon ay nalalaglag dahil sa magkakaugnay na mga pangyayari na naghatid sa mga pangyayaring yaon. Ang mga bulaklak ay hindi kusang lumilitaw, at ang isang dahon ay hindi nalalaglag dahil sa kaniyang sarili. Ang lahat ay may pinagmulan at may wakas; walang bagay na nag-iisa at walang pagbabago.

Walang kupas at hindi nagbabagong batas ng daigdig ang katotohanang lahat ng pangyayari ay lumilitaw sa pamamagitan ng mga magkakaugnay na dahilan at pangyayari, at ang lahat ng bagay ay nawawala o naglalaho sa gayon ding batas; ang lahat ay nagbabago, walang naiwan na walang pagbabago.

III

ANG NAKAUGNAY NA PANIMULA

1. Saan, kung gayon, nagmumula ang pighati, kalung-

kutan, sakit at paghihirap ng tao? Hindi baga't ito ay makikita sa pangyayaring ang tao ay sadyang mangmang at padalus-dalos?

Sila ay tumitingala sa buhay ng yaman at karangalan, kaaliwalasan at kaligayahan, katuwaan at kaluhuhan, kamangmangan sa katotohanan na ang pagnanasa sa mga bagay ding ito ay siyang sanhi ng pagdurusa ng tao.

Sa simula pa, ang daigdig ay puno ng kalamidad, bukod pa sa hindi maiiwasang katotohanan ng pagkasakit, pagtanda at pagkamatay.

Subalit kung ating lilimiing mabuti ang mga pangyayari, malalaman natin na ang puno ng lahat ng ating pagdurusa ay ang matinding pagnanasa. Kung maaalis ang kasakiman ng tao, ang kanyang pagdurusa ay magwawakas.

Ang pagkasakim ay lumilitaw sa kamangmangan at maling paghahakahaka na puno ang pag-iisip ng tao.

Ang kamangmangan at maling paghahakahaka ay nagmumula sa katotohanang ang tao ay hindi batid ang tunay na dahilan ng mga pangyayari ng bagay-bagay.

Mula sa kamangmangan at maling paghahakahaka ay lumilitaw ang maruming pagnanasa sa mga bagay na sa katotohanan ay hindi makakamtan, na kung alin ay walang maliw na hinahanap ng tao.

Dahil sa maling paghahakahaka at kamangmangan, ang tao ay nakawawatas ng pagkakaiba-iba, na kung saan, sa katotohanan, ay walang pagkakaiba. Ang totoo, walang pagkakaiba ng tama o mali sa pag-uugali ng tao; subalit ang tao, dahil sa kamangmangan, ay nag-aakala ng pagkakaiba at naghuhusga na tama o mali.

Dahil sa kanilang kamangmangan, ang tao ay palagi nang nag-iisip ng mali at nawawala sa tamang pananaw at, sa pagsunod sa kanilang sariling kagustuhan ay nakagagawa ng mali. Ang kinahihinatnan ay ang kanilang pagkapit sa isang buong katawan ng mga hakahaka.

Sa paggamit ng kanilang mga gawain upang isakatu-paran ang kanilang kagustuhan, ang paghahakahaka ng mga pagkakaiba-iba bilang panimula, sa pagkulimlim ng kaisipan dahil sa kamangmangan, binubusog ng masidhing mga pagnanasa, pinag-iibayo ng pagpapadalus-dalos, sila'y nag-iipon ng mga maling paniniwala at kung ano-anong kasamaan at pasan-pasang tinatahak ang daigdig.

2. Ang katotohanan, ang katawan ng mga haka-hakang ito ay ang kanilang kaisipan. Samakatuwid, ang kanilang sariling pag-iisip ang siyang sanhi ng mga guni-guni ng kalungkutan, pighati, sakit at paghihirap.

Ang buong daigdig na ito ng mga guni-guni at haka-haka ay walang katotohanan kundi aninong sanhi ng ating kaisipan. At gayon pa man, ang kaisipan din nating ito ang siyang pinagmumulan ng Kaliwanagan.

3. Sa daigdig na ito ay may tatlong maling mga paniniwala. Kung ikaw ay ayon sa alin mang mga paniniwalang ito, ay nararapat lamang na ang lahat ng bagay sa daigdig ay iyong iwaksi.

Una, may nagsasabing ang lahat ng pangyayari sa sangkatauhan ay sadyang itinalaga; pangalawa, may naniniwalang ang lahat ay nilalang ng Diyos at nasa ilalim ng kanyang nasa; pangatlo, may nagsasabing ang lahat ng pangyayari ay nagaganap na lamang at walang sanhi o kaugnayan.

Kung ang lahat ng bagay ay itinalaga ng kapalaran, lahat ng tama at maling gawa ay itinalaga, ligaya't dusa ay itinalaga; walang bagay na hindi itinakda. Kung gayon, lahat ng balak at sikap ng tao para sa kaayusan at kaunlaran ay walang halaga at patutunguhan at ang sangkatauhan ay wala nang pag-asa.

Gayundin ang totoo sa dalawa pang mga paniniwala, sapagkat kung ang lahat sa huling sandali ay nasa kamay ng Diyos o nangyayari na lamang, anong pag-asa mayroon sa pagsunod? Hindi katakataka kung ang mga taong naniniwala sa mga hakahakang yaon ay nawawalan ng pag-asa at walang pagpupunyaging kumilos ng matino at iwasan ang masama.

Ang totoo, ang tatlong paniniwalang ito ay pawang mali: — lahat ng bagay ay mula sa magkakasunod na paglitaw na ang siyang sanhi ay ang magkakarugtong na kasanhian at kalagayan.

IKALAWANG KABANATA

ANG TEORIYA NG ISIP-LAMANG AT
ANG TUNAY NA KALAGAYAN
NG MGA BAGAY

I

ANG PAGKATINAG AT KAWALANG-
PANSARILING-KAKANYAHAN

1. Ang katawan at kaisipan man ay lumilitaw dahil sa magkakaugnay na kadahilanan, hindi nangangahulugang mayroong pansariling kakanyahan. Sapagkat ang katawang lupa ay isang kabuuan ng mga elemento, ito ay natitinag.

Kung ang katawan ay isang pansariling kakanyahan, ito ay makapangyayari at makagagawa ng kahit anong kanyang naisin.

Ang isang hari ay may kapangyarihang pumuri o magparusa ayon sa kanyang nais, subalit siya ay nagkaka-sakit sa ayaw niya o sa gusto, tumatanda nang laban sa kanyang nais, at ang kanyang kapalaran at kagustuhan ay malimit na walang kaugnayan sa isa't isa.

Gayundin, ang kaisipan ay hindi ang pansariling kakanyahan. Ang isip ng tao ay isang kabuuan ng mga sanhi at kalagayan. Ito ay patuloy sa pagbabago.

Kung ang kaisipan ay isang pansariling kakanyahan,

ito ay makapangyayari at makagagawa nang ayon sa kanyang nais; ngunit ang kaisipan ay palagi nang nawawalay sa mga gawaing alam niya ay tama at nakagagawa ng masama laban man sa kanyang kaalaman. Gayon nga, para bang walang nangyayari ng lubos na ayon sa kagustuhan ng ating sarili.

2. Kung mayroong tatanungin na ang katawan ba ay walang pagmamaliw o natitinag, ang tiyak na sagot ay “natitinag”.

Kung mayroong tatanungin kung ang pansamantalang buhay ba ay kaligayahan o pagdurusa, ang kalimitang sagot ay “pagdurusa”.

Ang maniwalang ang gayong natitinag na bagay, pabagu-bago at tigib ng pagdurusa ay ang pansariling kakanyahan ay isang malubhang kamalian.

Ang kaisipan ng tao ay may pagkatinag at pagdurusa rin; ito ay hindi nagtataglay ng bagay na matatawag na pansariling kakanyahan.

Ang ating tunay na katawan at kaisipan, na bumubuo ng isang katauhan, at ang kapaligiran nito, ay malayo sa mga paniwalang “ako” at “akin”.

Ito ay walang iba kundi ang kaisipan na binabalot ng dungis ng pagnanasa, hindi mapasok ng karunungan, at nagpipilit sa pag-iisip ng “ako” at “akin”.

Sapagkat ang katawan at ang kapaligiran nito ay nagmumula sa magkakaugnay na dahilan at kalagayan,

ang mga ito ay patuloy ang walang maliw na pagbabago.

Ang kaisipan ng tao, sa walang pagmamaliw nitong pagbabago, ay tulad ng dumadaloy na tubig sa ilog o ng apoy ng nagliliyab na kandila; tulad ng isang unggoy, ito ay patuloy ang paglukso, walang tigil saglit man.

Ang isang marunong na tao, sa pagkasilay at pagkarinig nito, ay dapat na magwaksi sa anumang pagkalulong ng katawan o kaisipan, kung siya man ay magkakamit ng Kaliwanagan.

3. Mayroong limang bagay na hindi makakamit ng sinuman sa daigdig: una, ang pigilin ang pagtanda habang siya ay tumatanda; pangalawa, ang pigilin ang pagkaka-sakit; pangatlo, ang pigilin ang pagkamatay; pang-apat, ang pawalan ng katotohanan ang paglalaho samantalang mayroong paglalaho; panlima, ang pawalan ng katotohanan ang pagkapagod.

Ang lahat ng pangkaraniwang tao sa mundong ito sa malao't madali'y makatatagpo sa mga katotohanang ito, at kalimita'y pagdurusahan ang pangyayari nito. Subalit yaong mga nakarinig sa pangaral ng Buddha ay hindi magdurusang sapagkat nalalaman nila na ang mga bagay na ito ay hindi maiiwasan.

Mayroong apat na katotohanan sa daigdig na ito: una, ang lahat na nabubuhay ay sumisibol mula sa kamangmangan; pangalawa, ang lahat ng bagay na ating

ninanasa ay nagbabago, walang katiyakan at pagdurusa; pangatlo, ang lahat ng bagay na lumilitaw ay nagbabago rin, hindi tiyak at pagdurusa; pang-apat, walang bagay na matatawag na “sarili”, at walang bagay na “akin” saan mang sulok ng daigdig.

Ang mga katotohanang ito na tumutukoy sa pagkatinag at panandalian at kawalang pansariling kakanyahan ng lahat ng bagay ay walang kaugnayan sa pagsibol o hindi pagsibol ng Buddha sa mundong ito. Ang mga katotohanang ito ay tiyak; alam ito ng Buddha at, dahil dito, ipinangangaral Niya ang Dharma sa lahat ng tao.

II

ANG TEORIYA NG KAISIPAN-LAMANG

1. Ang delusyon at ang Kaliwanagan ay nagmumula sa kaisipan, at ang lahat ng bagay o pangyayari ay nagbubuhat sa kapangyarihan ng kaisipan, katulad ng paglitaw ng iba't ibang bagay sa manggas ng isang salamangkero.

Ang gawain ng kaisipan ay walang hangganan, sila'y bumubuo ng kapaligiran ng buhay. Ang maruming kaisipan ay bumubuo ng masasamang bagay at ang busilak na kaisipan ay bumubuo ng mabubuting bagay; kung gayon, ang kapaligiran ay wala ring hangganan tulad ng gawain ng kaisipan.

Katulad ng isang larawan na iginuhit ng isang pintor, ang kapaligiran ay gawa ng mga pagtakbo ng kaisipan.

Ang kapaligirang gawa ng Buddha ay busilak at walang dungis, subalit yaong gawa ng pagkaraniwang tao ay hindi.

Ang isang larawan ay nakapagsasabi ng di-mabilang na detalye. Ganyan ang kaisipan ng tao sa pagpuno ng kanyang kapaligiran. Walang bagay sa mundo na hindi gawa ng kaisipan.

Ang Buddha ay may tamang kaalaman sa lahat ng bagay na hinubog ng kaisipang mortal. Kaya ang lahat ng nakaaalam nito ay nakakakita sa tunay na Buddha.

2. Subalit ang kaisipan na gumagawa ng kanyang kapaligiran ay hindi ligtas sa gapos ng alaala, pangamba o hapis, hindi lamang ng nakaraan kundi ng kasalukuyan at hinaharap man, sapagkat sila ay nagmula sa kamangmangan at kasakiman.

Sa kamangmangan at kasakiman nagmumula ang daigdig ng delusyon, at ang salimuot ng magkakaugnay na kasanhian at kalagayan ay nalagay sa loob ng kaisipan lamang at wala na saan pa man.

Ang buhay at kamatayan ay magmumula sa kaisipan at nasa loob ng kaisipan. Samakatuwid, kapag ang kaisipan na nagpapahalaga sa buhay at kamatayan ay lumipas, ang daigdig ng buhay at kamatayan ay kasama nitong maglalaho.

Ang isang buhay na hindi mulat sa katotohanan ay nagmumula sa isang kaisipan na naguguluhan sa kanyang sariling daigdig ng delusyon. Kung matututuhan natin na walang daigdig ng delusyon sa labas ng ating kaisipan, ang kaisipang lito ay maliliwanagan. At sapagkat matitigil tayo sa paggawa ng masamang kapaligiran, makakamit natin ang Kaliwanagan.

Sa ganitong paraan nabubuo ng kaisipan ang daigdig ng buhay at kamatayan, nakagapos at pinamumunuan ng kaisipan; ang kaisipan ang hari sa anumang kalagayan. Ang daigdig ng pagdurusa ay gawa ng tiwaling pag-iisip ng mortal na kaisipan.

3. Samakatuwid, ang lahat ng bagay ay pinamumunuan at likha ng kaisipan. Katulad ng pagsunod ng gulong sa kalabaw sa paghila nito sa kariton, gayon din ang pagsunod ng pagdurusa sa isang tao na nagsasalita at kumikilos nang ayon sa isang kaisipang hindi busilak.

Subalit kapag ang isang tao ay nagsasalita at kumikilos nang ayon sa isang mabuting kaisipan, ang kaligayahan ay nakasunod sa kanya tulad ng kanyang anino. Ang mga nakagagawa ng mali ay sinusundan ng alalahaning, “nakagawa ako ng mali”, at ang alaala nito ay sumusumbat at nagbabadya ng kabayaran sa mga araw na darating. Subalit ang mga kumikilos nang may magandang hangad ay may ligayang nasasambit, “Nakagawa ako ng mabuti”, at pinaliligaya ng lubos ng alaalang ito na magdudulot ng ibayo pang ligaya sa mga darating na araw.

Kapag ang kaisipan ay hindi busilak, ito ay magpapa-buway sa ating pagtawid sa baku-bako at mahirap na daan ng buhay; tayo'y malimit na madadapa at masasaktan. Subalit kapag ang kaisipan ay busilak, ang ating landas ay magiging maaliwalas at ang paglalakbay ay mapayapa.

Ang isang naghahangad na malasap ang pagkabusilak ng katawan at kaisipan ay maglalandas sa pagka-Buddha, huhulagpos sa gapos ng makasarili at maruming isip at masamang mga pagnanasa. Ang isang payapa ang kaisipan ay nagkakamit ng kapayapaan at sa gayon, ay higit at masugid na nalilintang ang kanyang kaisipan araw at gabi.

III

ANG TUNAY NA KALAGAYAN NG MGA BAGAY

1. Sapagkat ang lahat ng bagay sa mundong ito ay sumibol sa pamamagitan ng mga kasanhian at kalagayan, walang maaaring pangunahing pagkakaiba ang mga bagay. Ang mga pagkakaibang ating nakikita sa biglang tingin ay dulot ng ating kakatwa at mapagtanging pag-iisip.

Sa kalangitan ay wala talagang tinatawag na silangan at kanluran; ang tao lamang ang gumagawa ng gayong mga pagkakaiba-iba at pinaniniwalaang ang mga iyon ay totoo.

Ang mga bilang mula isa hanggang walang-hanggan ay buong-bilang bawat isa at hindi nagtataglay ng pagkakaiba-iba ng dami sa kanilang sariling katayuan; subalit ang tao ay gumagawa ng pagtatangi para sa

kanilang sariling kaluwagan, upang maging palatandaan ng iba't ibang dami.

Sa katunayan ay walang pagkakaiba ang mga pagsibol at pagkawasak, ang tao lamang ang nagtatangi ng pagkakaiba at tinatawag ang isang pagsilang at ang isa pa'y kamatayan. Sa paggawa ay walang pagkakaiba ang tama at mali, subalit ang tao ay gumagawa ng mga pagtatangi para sa kanilang sariling kaluwagan.

Ang Buddha ay lumalayo sa ganitong mga pagtatangi at ang mundo'y tinitingnan ng tulad sa pagtingin sa naglalahong bula. Sa Buddha'y ilusyon ang bawat tiyak na bagay; alam Niya na anuman ang nasisilayan at itinatapon ng kaisipan ay hindi mahalaga; sa gayon ay napagwawagihan Niya ang mga patibong ng aninong mga bagay at ng mapagtanging pag-iisip.

2. Ang tao ay kumakapit sa mga bagay dahil sa kanilang inaalang kaluwagan at ginhawang dulot ng mga ito; sila'y nalululong sa kasaganahan, kayamanan at karangalan; sila'y nalululong nang lubos sa makamundong buhay.

Sila'y padalus-dalos na humuhusga ng mga pagkakaiba-iba ng mga pagsibol at pagka-wala, mabuti at masama, tama at mali. Sa tao, ang buhay ay isang magkakasunod na mga paghahanap at pagkalulong, at pagkatapos, dahil dito, sila ay dumadanas ng ilusyon ng sakit at pagdurusa.

May isang taong mahaba ang nilalakbay, ang nakara-

ting sa isang ilog. Sinabi niya sa sariling: “Ang bahaging ito ng ilog ay lubhang mahirap at mapanganib na tawirin, at sa kabila nama’y tila madaling tawirin, ngunit paano ako tatawid? Kaya siya’y gumawa ng balsa mula sa mga sanga ng kahoy at matitibay na damo at tambo at siya’y nakatawid nang matiwasay. At tapos ay nag-isip siyang: “Naging malaki ang tulong ng balsang ito sa akin sa pagtawid sa ilog; hindi ko ito iiwan upang mabulok lamang, dadalhin ko ito sa aking paglalakbay”. Nang gayon ay nagpataw siya ng hindi kailangang pabigat sa kanyang sarili. Maaari ba siyang tawaging isang marunong?

Ang parabulang ito ay nagtuturo na kahit ang mabuting bagay, kapag nagiging pabigat na di-kailangan, ay dapat na itapon; lalo na kung ito ay masamang bagay. Ginawang panuntunan sa buhay ng Buddha na iwasan ang mga walang kabuluhan at hindi kailangang mga pagtatalo.

3. Ang mga bagay ay hindi dumarating at umaalis; hindi sumisibol at pumapanaw; kung gayon ay hindi tayo nagkakamit o nawawalan ng mga pag-aari.

Sinasabi ng Buddha na ang mga bagay ay hindi sumisibol o pumapanaw sapagkat nalalampasan ng mga ito ang patotoo at pagtangga ng mga pagsibol at pagpapanaw. Sapagkat ang lahat ng bagay ay mga pagkakatugma at pagkakasunod-sunod ng mga kasanhian at kalagayan, ang isang bagay sa kanyang sarili ay hindi lumilitaw, kaya masasabing ito ay “wala”. Sa kabilang

dako, sapagkat ito ay kakabit ng mga kasanhian at kalagayan, masasabing ito ay hindi “wala”.

Ang malulong sa isang bagay dahil sa anyo nito ang pinanggagalingan ng delusyon. Kung ang mga anyo ay hindi mimithiin, ang maling pag-iisip at kakatwang delusyon ay hindi lilitaw. Ang Kaliwanagan ay ang pagkilala sa katotohanang ito at ang maging malaya sa gayong kahangalan.

Ang daigdig ay totoong katulad ng isang panaginip at ang lahat ng yaman sa daigdig ay nakabibihag na malikmata. Katulad ng tila totoong tanawin sa isang larawan, ang mga bagay ay walang katotohanan subalit tulad ng usok.

4. Ang maniwalang ang mga bagay na likha ng di-mabilang na magkakadugtong na mga kasanhian ay mananatili magpakailanman ay isang malubhang kamalian at ito ang tinatawag na teoriya ng di-pagkatinag; subalit gayon din kalubha ang kamaliang maniwala na ang mga bagay ay lubos na naglalaho; ito ang tinatawag na teoriya ng pagka-wala.

Ang mga kategoryang ito ng walang-hanggang-buhay at kamatayan, paglitaw at pagka-wala, ay hindi maipatutungkol sa pangunahing kalikasan ng mga bagay, subalit nararapat lamang sa mga kaanyuang nakikita ng marungis na mata ng tao. Dahil sa pagnanasa, ang tao ay nauugnay at nalululong sa ganitong mga kaanyuan; subalit sa tunay na kalikasan ng mga bagay ay walang gayong mga

pagkakaiba-iba at pagkalulong.

Sapagkat ang lahat ng bagay ay likha ng magkaka-dugtong na kasanhian at kalagayan, ang kaanyuan ng mga bagay ay patuloy sa pagbabago; ito ay, walang pagkaka-pare-pareho ang mga pagsasa-anyo na dapat ay mayroon ang tunay na mga sangkap. Dahil sa patuloy na mga pagbabagong ito ng mga pagsasa-anyo ay maihahalintulad natin ang mga bagay sa isang malikmata at isang panaginip. Subalit, kahit nga ba patuloy ang pagbabago ng mga pagsasa-anyo, sa kanilang pangunahing espirtual na kalikasan, ay walang pagbabago.

Sa isang tao, ang ilog ay ilog, subalit sa isang gutom na demonyo na nakakakita ng apoy sa tubig, ang ilog ay naglalagablab na apoy. Samakatuwid, ang makipag-usap sa isang tao tungkol sa isang ilog ay may kahulugan, subalit sa isang demonyo'y wala itong maiintindihan.

Sa ganoon ding paraan, masasabing ang mga bagay ay tulad sa mga ilusyon; sila ay masasabing naririto o wala.

At saka, isang kamalian ang kilalanin ang lumilipas na buhay na ito bilang ang walang pagbabagong buhay ng katotohanan. Subalit, hindi masasabing may isang daigdig ng di-pagkatinag at katotohanan, hiwalay sa mundong ito ng pagbabago at pagsasa-anyo. Kamalian ang magpalagay na ang daigdig na ito ay pansamantala lamang o ang siyang tunay.

Subalit ang mga taong mangmang sa daigdig na ito

ay nag-aakalang ito nga ang siyang tunay na daigdig at nagpapatuloy sa paggawa sa gayong kakatwang pagpapalagay. Subalit dahil nga sa ang mundong ito ay isang ilusyon lamang ang kanilang mga paggawa, dahil mula sa maling pag-aakala, ay nagtutulak lamang sa kanila sa kapahamakan at pagdurusa.

Ang isang pantas, nakikilalang ang mundong ito ay isa lamang na ilusyon, ay hindi kumikilos na para bang ito ay totoo, kaya siya ay nakaliligtas sa pagdurusa.

IV

ANG GITNANG DAAN

1. Sa mga naglalandas patungong Kaliwanagan, mayroong dalawang kasukdulan na kailangan nilang paka-iiwasan. Una ay ang kasukdulan ng pagsunod sa bawat nasa ng katawan. Pangalawa ay ang kabaligtarang kasukdulan ng hindi makatuwirang pagpaparusa sa katawan at kaisipan, nagtatakwil sa buhay na ito at labis-labis ang pagsunod sa asetikong uri ng pamumuhay.

Ang Mahal ng Landasin, lumalagpas sa dalawang kasukdulang ito ay nagtutungo sa Kaliwanagan, karunungan at kapayapaan, ay matatawag na Gitnang Daan. Ano ang Gitnang Daan? Ito ay binubuo ng Waluhang Mahal na Landas: ang tamang pananaw, tamang pag-iisip, tamang pananalita, tamang pag-uugali, tamang pamumuhay, tamang pagpupunyagi, tamang pag-aalaala, at tamang konsentrasyon.

Katulad ng nasabi na, ang lahat ng bagay ay sumisibol o pumapanaw dahil sa walang katapusang pagkakasunod-sunod ng mga kasanhian. Ang mangmang na tao ay kumikilala sa buhay bilang isang pagsibol o pagkawala, subalit ang mga paham ay nakawawatas sa kabila ng pagsibol at pagka-wala ng kahigtang lumalampas sa dalawang ito; ito ang nawawatas sa Gitnang Daan.

2. Halimbawa, may isang trosong nakalutang sa isang ilog. Kung hindi ito mapupunta sa pampang, o lulubog, o kukunin ng isang tao, o mabubulok agad, mararating nito ang dagat. Ang buhay ay tulad ng trosong ito na nasabat sa isang dakilang ilog. Kung ang isang tao ay hindi malululong sa isang buhay ng pagpapasasa, o, sa pagtalikod sa buhay, ay hindi maliligaw sa buhay ng pagpaparusa sa sarili; kung siya ay hindi magiging palalo sa katangiang kanyang taglay o malulong sa masamang mga gawa; kung sa kanyang paghahanap ng Kaliwanagan ay hindi siya magiging mapaglait sa delusyon, o matakot dito, ang taong ito ay naglalandas sa Gitnang Daan.

Ang mahalagang tandaan sa pagtahak sa landas tungo sa kaliwanagan ay ang pag-iwas na makulong at magapos ng anumang kasukdulan. Ito ay ang palagiang pagsunod sa Gitnang Daan.

Nalalamang ang mga bagay ay hindi sibol o wala, nasa isip ang malapanaginip na kalikasan ng lahat, ika'y dapat na umiwas na magapos ng pagpapahalaga sa

kakanyahan o pagpuri sa mabuting gawa; o makulong at magapos ng ano pa man.

Kung ang isang tao ay iiwas na mahuli sa takbo ng kanyang mga pagnanasa, dapat na matutuhan niya sa simula pa ang iwasang mawili sa mga bagay o siya'y malululong sa mga ito. Hindi siya dapat malulong sa pagsibol o pagka-wala, sa anumang bagay na panloob o panlabas, o sa mabubuting bagay o masama, sa tama o sa mali.

Kung siya ay malululong sa mga bagay, sa sandaling iyon, sa isang iglap, ay magsisimula ang buhay ng delusyon. Ang sinumang tumatahak sa Mahal na Landasin tungo sa Kaliwanagan ay hindi dapat magtago ng pighati, o magtangi ng mga pag-asam, subalit haharap sa anumang darating nang may buo at payapang kaisipan.

3. Ang Kaliwanagan ay walang takdang anyo o likas na maaaring pagpakitaan nito; kaya sa Kaliwanagan mismo ay walang dapat na maliwanagan.

Ang Kaliwanagan ay lumilitaw sa dahilang may delusyon at kamangmangan; kung ang mga ito ay maglalaho, gayon din ang Kaliwanagan. Ang kabaligtaran nito ay totoo rin: ang delusyon at kamangmangan ay lumilitaw dahil sa Kaliwanagan; kapag ang Kaliwanagan ay naglaho, ang kamangmangan at delusyon ay maglalaho rin.

Samakatuwid, mag-ingat sa pag-iisip na ang Kaliwanagan ay isang “bagay” na kakapitan, o ito'y magiging isa

ring hadlang. Kapag ang kaisipan na naglalagi sa dilim ay naliwanagan, ito ay maglalaho, at sa kanyang paglalaho, ang bagay na ating tinatawag na Kaliwanagan ay maglalaho rin.

Habang ang tao ay nagnanasa ng Kaliwanagan at kakapit dito, ibig sabihin ay nasa kanila pa rin ang delusyon; kaya ang sinumang tumatahak sa landas tungo sa Kaliwanagan ay di dapat kumapit dito, at kapag nakamit na nila ang Kaliwanagan ay hindi sila dapat manatili rito.

Kapag ang tao ay nagkamit ng Kaliwanagan sa ganitong kahulugan, ang ibig sabihin nito ay ang lahat ng bagay sa kanilang sarili ay Kaliwanagan mismo; samakatuwid, ang tao ay dapat na maglandas tungo sa Kaliwanagan hanggang, sa kanilang pag-iisip, ang makamundong mga pagnanasa ay singtulad na ng Kaliwanagan.

4. Ang konseptong ito ng malawak ang kaisahan, na ang mga bagay, sa kanilang likas na kalagayan ay walang pagkakaiba-iba, ay tinatawag na “Sūnyatā”. Ang kahulugan ng Sūnyatā ay kawalang kabuuan, ang hindi ipinanganak, ang walang sariling kalikasan, walang tambalan. Sapagkat walang likas na anyo o katangian ang mga bagay sa kanilang sarili, masasabi nating sila ay hindi ipinanganganak o nawawasak. Walang bagay sa kanilang tunay na kalikasan ang matatanto sa pagtatangi; kaya ang mga bagay ay tinatawag na walang kabuuan.

Kagaya ng nasambit na, ang lahat ng bagay ay sumisibol at naglalaho dahil sa mga kasanhian at kalagayan. Walang bagay na lumilitaw na lubos na nawawalay; ang lahat ng bagay ay kaugnay ng lahat ng iba pang bagay.

Saan mang may liwanag ay mayroong anino; saan mang may kahabaan ay may kaiklian; saan mang may puti ay may itim. Katulad ng mga ito, dahil ang pansariling kalikasan ng mga bagay ay di-mapag-iisa, sila ay tinatawag na walang Kabuuan.

Sa ganito ring pagpapaliwanag, ang Kaliwanagan ay di-maaaring mawalay sa kamangmangan, o ang kamangmangan sa Kaliwanagan. Sapagkat ang mga bagay ay di-nagkakaiba sa kanilang tunay na kalikasan, walang maaaring dalawahan.

5. Nakaugalian nang isipin ng tao ang kanilang pagiging kaugnay sa pagsilang at kamatayan. Subalit sa katotohanan ay walang gayong mga palagay.

Kapag namulat ang tao sa katotohanang ito, nakilala na nila ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan ng pagsilang at kamatayan.

Dahil ang tao ay naniniwala sa pansariling kakanyahan kaya sila ay nagpapahalaga sa hinagay na pag-aari; subalit dahil nga walang bagay na tinatawag na sarili, walang bagay na tinatawag na pag-aari. Kapag namulat ang tao sa katotohanang ito, makikilala nila ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan.

Ang tao ay nagtatangi sa pagkaka-iba ng kabanalan at karunungan; subalit sa kalikasan ng mga bagay ay walang gayong pagkakaiba, maliban sa kanilang pagsibol mula sa mali at kakatwang anino sa kanilang kaisipan.

Sa gayon ding paraan, ang tao ay kumikilala ng pagkaka-iba ng mabuti at masama, subalit ang mabuti at masama ay di-nawawalay sa isa't-isa. Sa mga naglalandas tungo sa Kaliwanagan ay walang gayong dalawahan, at ito ay nagtuturo sa kanila ng hindi pagpuri sa mabuti at pagtuligsa sa masama, o hamakin ang mabuti at palampasin ang masama.

Ang tao ay natural lamang na matakot sa masamang kapalaran at magmithi ng magandang bukas; subalit kung lilimiing mabuti ang kanilang pagkaka-iba, ang kasawiang palad ay madalas na nagiging magandang kapalaran at ang magandang kapalaran ay nagiging kasawiang palad. Ang taong pantas ay natututong makibaka sa pabagu-bagong kalagayan sa buhay nang may matiwasay na kaisipan, hindi nabubulag ng tagumpay o natatalo ng kasawian. Sa gayon ay nakikilala ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan.

Samakatuwid, lahat ng salitang bumabanggit sa mga kaugnayang dalawahan — kagaya ng pagsibol at pagkawala, makamundong pagnanasa at tunay na kaalaman, kabusilakan at kandungisan, mabuti at masama — mga salitang nagpapahiwatig ng pagkakaiba-iba sa ating pag-iisip, ay hindi nakikilala sa tunay na kalikasan ng mga

bagay. Kung ang tao ay di-kikilala sa gayong mga salita, magiging malaya sa damdaming ginigising ng mga ito, nawawatasan nila ang panlahat na katotohanan ng Sūnyatā.

6. Katulad ng pagsibol at pagyabong ng mabango at busilak na bulaklak ng lotus sa putik ng latian sa halip na sa malinis na lupa ng kabukiran, ang busilak na Kaliwanagan ng pagka-Buddha ay sumisibol mula sa putik ng makamundong pagnanasa. Kahit na ang mga maling paniwala ng ibang erehe at ang delusyon ng makamundong pagnanasa ay maaaring maging binhi sa pagka-Buddha.

Bago makuha ng maninisid ang perlas sa ilalim ng dagat ay haharap muna siya sa panganib ng matutulis na koral at gutom na pating. Gayon din, ang sinumang nagmimithi ng mahal na perlas ng Kaliwanagan ay kailangang humarap sa peligro ng makamundong pagnanasa. Kailangan munang maligaw sa batuhang bulubundukin ng egoismo at pagkamakasariili bago mamulat ang isang tao at magmithing malaman ang daan tungo sa Kaliwanagan.

May isang alamat tungkol sa isang ermitanyong masidhi ang pagmimithing malaman ang tamang landasin na umakyat sa isang bundok ng patalim at tumalon sa apoy at naligtas dahil sa kanyang masidhing pag-asa. Ang sinumang handang humarap sa peligro ng landasin ay makadarama ng malamyos na dampi mula sa matalim na

bulubundukin ng pagka-sarili at sa gitna ng apoy ng pagkasuklam at, sa katapusan ay malalaman niya na ang pagka-sarili at mga makamundong pagnanasang ito na kanyang pinaglabanan at pinagdusahan ay ang siya ring Kaliwanagan.

7. Ang pangaral ng Buddha ay natutungo sa atin sa katotohanan ng kawalang-dalawahan, mula sa konseptong nagtatangi ng dalawang magkasalungat na pananaw. Isang kamalian ang maghanap ng bagay na tinatawag na mabuti at tama, at magtakwil sa bagay na tinatawag na masama at mali.

Kung ang tao ay nagpupumilit na maniwalang ang lahat ng bagay ay hungkag at pansamantala lamang, isang malaki ring kamalian ang magpumilit sa paniwalang ang lahat ng bagay ay totoo at walang pagbabago. Kung ang isang tao ay malulong sa kanyang pansariling kakanyahan, ito ay isang pagkakamali sapagkat hindi ito makapag-liligtas sa kanya mula sa di-pagkaganap-kasiyahan at pagdurusa. Kung siya ay naniniwalang walang kakanyahan, ito ay isa ring pagkakamali at magigiging walang halaga ang pagsunod sa Landas ng Katotohanan. Kung ang tao ay maniniwalang ang lahat ay pagdurusa, ito ay isa ring pagkakamali; kung sila ay maniniwalang ang lahat ay kaligayahan, gayon din, ito ay isang pagkakamali. Ang Buddha ay nagtuturo ng Gitnang Daan na lumalagpas sa mga tiwaling pagkaunawang ito, kung saan ang dalawahan ay nagsasama sa pagiging isa.

IKATLONG KABANATA

**ANG KALIKASAN NG
PAGKA-BUDDHA**

I

ANG KAISIPANG BUSILAK

1. Ang tao ay may iba't ibang uri at antas ng mentalidad: mayroong marunong, may mahina ang ulo, may mabait, may mainitin ang ulo, mayroong madaling mapasunod, may matigas ang ulo, mayroong busilak ang kaisipan at mayroon ding marumi ang pag-iisip; subalit ang mga pagkakaiba-ibang ito ay hindi gaanong mahalaga kung ang pag-uusapan ay ang pagkakamit ng Kaliwanagan. Ang daigdig ay tulad sa isang batis na puno ng iba't ibang uri ng halaman; may mga bulaklak na iba't iba ang kulay. Ang iba ay puti, mayroon ding kulay rosas, bughaw, dilaw; mayroong nabubuhay sa ilalim ng tubig, mayroong lumulutang sa tubig, at mayroon ding tumutubo sa ibabaw ng tubig. Ang tao ay may mas maraming pagkakaiba. Mayroong lalaki at may babae, subalit ang mga ito ay hindi mahalagang pagkakaiba sapagkat sa tamang pamamaraan ay makakamit nilang pareho ang Kaliwanagan.

Upang maging isang tagapagsanay ng mga elepante, kailangan ang limang mga katangian: malusog na katawan, paniwala sa sarili, pagiging masugid, katapatan

ng loob, at karunungan. Sa pagsunod sa Mahal na Landasin tungo sa Kaliwanagan, kailangan din ang limang mga katangiang ito. Ang sinumang nagtataglay ng mga katangiang ito, mapa-lalaki o babae, ay maaaring magkamit ng Kaliwanagan. Hindi mahirap na matutuhan ang mga pangaral ng Buddha sapagkat ang lahat ng tao ay nagtataglay ng kalikasang naglalapit sa kanila sa Kaliwanagan.

2. Sa paglalandas tungo sa Kaliwanagan, ginagamit ng tao ang kanilang mata upang makita ang Buddha at ang kanilang kaisipan sa pagpaniwala sa Buddha. Ang mata na nakakakita sa Buddha at ang kaisipan na naniniwala sa Buddha ay, hanggang sa araw na iyon, ang mata at kaisipan ring iyon na naligaw sa daigdig ng pagsilang at kamatayan.

Kung ang isang hari ay mahaharap sa suliraning pagnanakaw, kailangan munang makilala niya ang mga ito bago siya magparusa. Gayon din, kung ang isang tao ay ginugulo ng mga makamundong pagnanasa, kailangan muna niyang malaman ang pinagmulan ng mga ito.

Kapag ang isang tao ay nasa loob ng isang tahanan at nagbukas ng kanyang mata, una niyang makikita ang loob ng silid bago niya matanaw ang nasa labas. Sa gayon ding paraan, hindi magagawa ng ating mata ang makitang una ang nasa labas bago masilayan ang nasa loob.

Kung mayroong kaisipan sa loob ng katawan, dapat nitong malaman muna ang mga bagay na nasa loob ng

katawan; subalit kadalasan ang tao ay nagpapahalaga sa mga bagay na panlabas at wari bang walang alam o hindi nagpapahalaga sa mga bagay na nasa loob ng katawan.

Kung ang kaisipan ay nasa labas ng katawan, kailangan nitong maugnay sa pangangailangan ng katawan. Subalit, ang katotohanan, nararamdaman ng katawan ang nalalaman ng kaisipan, at nalalaman ng kaisipan ang nararamdaman ng katawan. Samakatuwid, hindi masasabing ang kaisipan ng tao ay nasa labas ng kanyang katawan. Saan, kung gayon, nalalagay ang kaisipan?

3. Mula pa sa simula ng panahon, sapagkat hinubog ng kanilang sariling mga gawa at nalinlang ng dalawang pangunahing tiwalang pananaw, ang tao ay nabubuhay sa kamangmangan.

Una, sila ay naniniwalang ang mapagtanging kaisipan, na siyang pinagmulan ng buhay ng pagsilang at kamatayan, ay ang kanilang tunay na kalikasan; at pangalawa, hindi nila nalalamang, sa likod ng mapagtanging kaisipan na ito, sila ay nagtataglay ng busilak na kaisipan ng Kaliwanagan na siyang kanilang tunay na kalikasan.

Kung ang isang tao ay magkukuyom ng kanyang palad at itataas ang kanyang kamay, makikita ito ng kanyang mga mata at kikilalanin ng kaisipan, subalit ang kaisipang ito na nangingilala ay hindi ang tunay na kaisipan.

Ang mapagtanging kaisipan ay kaisipan lamang para sa pagkilala ng naakalang mga pagkakaiba na likha ng kasakiman at iba pang damdamin ng sarili. Ang mapagtanging kaisipan ay nasa ilalim ng mga kasanhian at kalagayan ito ay walang anumang pansariling katangian, at ito ay patuloy sa pagbabago. Subalit, sapagkat naniwala ang tao na itong kaisipang ito ay ang kanilang tunay na kaisipan, ang delusyon ay pumapasok sa mga kasanhian at kalagayan na lumilikha ng pagdurusa.

Sa pagbukas ng iyong kamay, ang kaisipan ay nakaaalam; subalit ano iyon na kumikilos? Iyon ba ay ang kaisipan, o iyon ba ay ang kamay? O iyon ba ay hindi alinman sa dalawa? Kapag ang kamay ay kumikilos, ang kaisipan ay kumikilos din ng gayon; gayundin ang totoo sa kabaligtaran. Subalit ang kumikilos na kaisipan ay isang panlabas na kaanyuan lamang ng kaisipan: hindi ito ang tunay na kaisipan.

4. Sa katunayan, ang bawat isa ay may busilak na kaisipan, subalit ito ay kadalasang natatakpan ng dungis at alikabok ng mga makamundong pagnanasa na dulot ng kinasadlakang kalagayan. Ang marungis na kaisipang ito ay hindi ang tunay nating kalikasan: mayroong nadagdag, tila бага isang manghihimasok o kaya'y isang panauhin, subalit hindi ang may-ari.

Ang buwan ay madalas na natatago sa mga ulap, subalit siya ay hindi nagagalaw ng mga ito at ang kanyang kabusilakan ay hindi narurungisan. Samakatuwid, ang tao ay hindi dapat na maniwalang ang marungis na kaisipang

ito ang siyang tunay nilang kaisipan.

Dapat nilang alalahanin tuwina ang katotohanang ito sa pamamagitan ng paggising sa busilak at hindi nagbabagong tunay na kaisipan ng Kaliwanagang kaliwanagang kanilang taglay. Gapos ng pabagu-bago at marungis na kaisipan at nalinlang ng kanilang kakatwang pananaw, sila'y naglilimayon sa daigdig ng delusyon.

Ang mga kaguluhan at dungis ng kaisipan ng tao ay mula sa kasakiman at gayundin sa kanyang reaksiyon sa mga pabagu-bagong kalagayan.

Ang kaisipan na hindi nagagambala ng mga bagay sa kanilang paglitaw, yaong hindi nababago ang pagkabusilak at payapa sa anumang kalagayan, ay ang tunay na kaisipan at siyang dapat na mamayani.

Hindi natin masasabi na ang isang pahingahan ay naglalaho sapagkat ang panauhin ay nawalay sa ating paningin; gayundin, hindi natin masasabi na ang tunay na katauhan ay naglalaho sa paglalaho ng marungis na kaisipan na bunga ng pabagu-bagong kalagayan ng buhay. Yaong nababago sa pagbabago ng mga kalagayan ay hindi ang tunay na kalikasan ng kaisipan.

5. Isipin natin ang isang silid na maliwanag habang mataas ang araw subalit madilim sa paglubog ng araw.

Maiisip natin ang pagpanaw ng liwanag sa paglubog ng araw at ang pagdilim sa pagsapit ng gabi, subalit hindi natin maiisip ang gayon sa kaisipan na pumupuna ng liwanag at dilim. Ang kaisipan na nakadarama sa liwanag

at dilim ay hindi maibabalik kaninuman; ito ay maibabalik lamang sa tunay nitong kalikasan.

Ang pansamantala lamang na kaisipan ang nakapupuna sa pag-aagaw ng liwanag at dilim sa pagsikat at paglubog ng araw.

Ang pansamantala lamang na kaisipan ang may paiba-ibang pakiramdam sa paglipas ng mga sandali dala ng pabagu-bagong kalagayan ng buhay; iyon ay hindi ang tunay at totoong kaisipan. Ang tunay at totoong kaisipan na nakakakilala sa liwanag at dilim ay ang tunay na kalikasan ng tao.

Ang pansamantalang damdamin ng mabuti at masama, pagmamahal at pagkamuhi, na dulot ng kapaligiran at pabagu-bagong panlabas na kalagayan, ay panandaliang reaksiyon lamang na ang pinagmulan ay ang dungis na tinipon ng kaisipan ng tao.

Sa kabila ng mga pananabik at makamundong pagnanasa na pinagkakaabalahanan ng kaisipan ay makikita, walang dungis at busilak, ang tunay na kaisipan.

Ang tubig ay bilog sa bilog na lalagyan at kuwadrado sa kuwadradong lalagyan, subalit ang tubig mismo ay walang taglay na hugis. Madalas na makalimutan ng tao ang katotohanang ito, kung kanila mang nalalaman ito.

Ang tao ay pumupunang ito ay mabuti at iyon ay masama, gusto nito at ayaw niyon, at sila ay kumikilala ng mga pagsibol at pagka-wala; at pagkatapos, gapos ng mga katiwaliang ito at nalulong sa mga ito, sila ay nagdurusa.

Kung ang tao lamang ay kakalas sa kanilang pagkalulong sa mga guni-guni at maling haka-hakang ito, at ibabalik ang kabanalan ng kanilang orihinal na kaisipan, ang kanilang kaisipan at katawan ay mawawalan ng dungis at mawawalay sa pagdurusa; nawawatas nila ang kapayapaang dulot ng kalayaang iyon.

II

ANG KALIKASAN NG PAGKA-BUDDHA

1. Nabanggit na natin ang busilak at tunay na kaisipan sa pagiging pangunahin nito; ito ang kalikasan ng pagka-Buddha, iyon ang binhi ng pagka-Buddha.

Makagagawa ka ng apoy sa pamamagitan ng pagtatapat ng salamin sa pusikit na sikat ng araw at pasisinagan ang isang bagay katulad ng papel. Saan nanggaling ang apoy? Ang salamin ay napakalayo sa araw, subalit ang papel ay totoong nagniningas sa pamamagitan nito. Subalit kung ang papel ay walang kalikasang magingas, wala ring apoy na lilitaw.

Sa ganoon ding pagpapaliwanag, kung ang ilaw ng Karunungan ng Buddha, ay isisinag sa kaisipan ng tao, ang tunay nitong kalikasan, ang pagka-Buddha, ay magigising, at ang kanyang liwanag ay sisikat at gigising sa kaisipan ng iba pang tao at patitibayin ang paniwala sa Buddha. Taglay niya ang “salamin” ng Karunungan na gigising sa paniwala ng tao.

2. Kadalasan ang tao ay nagwawalang bahala sa pagkalapit ng kanilang tunay na kaisipan sa Karunungan ng Buddha. At dahil dito, sila ay naliligaw sa salimuot ng mga makamundong pagnanasa, natatali sa mga pagtatangi ng mabuti at masama, at pagkatapos ay maghihinagpis sa kanilang pagkagapos at pagdurusang.

Bakit nga ba ang tao, nagtataglay ng tunay at busilak na kaisipan, ay kailangan pang mangunyapit sa mga ilusyon at magparusa sa kanilang sarili sa paglilimayon sa daigdig ng delusyon at pagdurusang, tinatakpan ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha samantalang sila ay palibot ng liwanag ng Karunungan ng Buddha?

Noong nakaraang panahon ay may isang taong nanalamin sa likod ng salamin at, dahil sa hindi niya nakita ang kanyang mukha, siya ay naloko. Gaano kawalang kabuluhang ang maloko ang isang tao dahil lamang sa kanyang pagpapadulus-dalos na pananalamin sa likod ng salamin!

Ganoon din kahangal at kawalang-kabuluhan kung ang isang tao ay patuloy sa pagdurusang sapagkat hindi niya nakamit ang Kaliwanagan kung saan niya ito hinahanap. Walang pagkabigo sa pagkakamit ng Kaliwanagan; ang kabiguan ay nakasalalay sa mga tao na sa haba ng panahon ay naghahanap ng Kaliwanagan sa kanilang mapagtanging kaisipan, hindi nalalaman na ito ay hindi ang siyang tunay nilang kaisipan subalit aninong-kaisipan lamang na dulot ng patung-patong na kasakiman at

ilusyon na tumatakip at nagtatago ng kanilang tunay na kaisipan.

Kung ang kanilang susunsusong mga maling paniniwala ay lilinawin at lilingin, ang Kaliwanagan ay sisibol. Subalit, kay laking hiwaga, kapag ang tao ay nagkamit na ng Kaliwanagan, malalaman nila na kung wala ang mga maling paniniwala ay wala rin ang Kaliwanagan.

3. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi isang bagay na nagwawakas. Kahit nga ba ang mga taong makasalanan ay kailangang ipanganak na hayop o mabangis na diyablo, o magdusa sa impiyerno, hindi nawawala sa kanila ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha.

Kahit pa nga ba malibing sa dungis ng laman o matago sa ugat ng mga makamundong pagnanasa at makalimutan man, ang pagkalapit ng tao sa pagka-Buddha ay hindi nawawala.

4. May isang matandang kuwento tungkol sa isang lalaki na nakatulog sa pagkalango sa alak. Siya ay binantayan ng isang kaibigan subalit hindi nito nagawang siya ay hintayin hanggang sa magising. Sa pag-aalalang baka may kailanganin ang kaibigan, nag-iwan ang lalaki ng isang alahas sa damit ng natutulog. Nang magising ang lalaki, sapagkat di niya alam na may isinilid na alahas ang kanyang kaibigan sa kanyang damit, siya ay naglimayon na isang pulubi at nagugutom. Nakalipas ang mahabang panahon, ang magkaibigan ay muling nagkita at nabanggiti ng kaibigan sa pobreng lalaki ang tungkol sa alahas at

pinayuhang hanapin ito.

Katulad ng lasing na lalaki sa kuwento, ang tao ay patuloy ang paglilimayon nang may pagdurusa sa buhay na ito ng pagsilang at kamatayan, hindi namamalayan na may natatagong isang busilak at walang kasing-halagang kayamanan ng pagka-Buddha sa loob ng kanilang tunay na kalikasan.

Gaano man kawalang-alam ang tao sa katotohanang ito na ang lahat ay nagtataglay ng walang kapantay na kalikasang ito, at gaano man sila kamangmang at karungis, ang Buddha ay hindi nawawalan ng tiwala sa kanila sapagkat alam Niya na sa kanila mang may pinakamababang uri ay naroon, nahihimlay, ang lahat ng katangian ng pagka-Buddha.

Kaya ang Buddha ay gumigising sa paniwala ng mga taong nabubulag ng kamangmangan, hindi nakikita ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha at inilalayo sila ng kanilang mga ilusyon, nagpapaalala na sa simula ay walang pagkakaiba ang kanilang mga sarili at ang pagiging Buddha.

5. Ang Buddha ay ang nagkamit ng pagka-Buddha at ang mga tao ay ang may kakayahang magkamit ng pagka-Buddha; iyan lamang ang pagkakaiba nila sa isa't isa.

Subalit kung ang isang tao ay naniniwalang nakamit na niya ang Kaliwanagan, niloloko niya ang kanyang sarili, sapagkat, kahit nga ba siya man ay patungo roon,

hindi pa niya nakakamit ang pagka-Buddha.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi lumilitaw nang walang masugid at walang maliw na pagsisikap, at ang pag-akyat ay hindi pa tapos hanggat hindi pa nararating ang pagiging Buddha.

6. Noong unang panahon, may isang hari na nagtipon ng ilang bulag na lalaki. Iniharap niya ang mga ito sa isang elepante at nagtanong kung ano ang katulad nito. Nahawakan ng isa ang pangil at nagsabing ang elepante ay tulad ng isang malaking karot; ang isa pa'y nahawakan ang tainga nito at nagsabing ito ay tulad ng isang malaking pamaypay; may nakahawak ng ilong nito at nagsabing ito ay tulad ng isang pambayo; may nakahawak ng binti nito at nagsabing ito ay tulad ng lusong; may nakahawak ng buntot nito at nagsabing ito ay tulad ng lubid. Wala isa man sa kanila ang nakapagsabi ng tunay nitong anyo.

Sa ganoon ding paraan, maaaring isalarawan ang kalikasan ng tao subalit hindi maipaliliwanag ng lubos ang tunay na kalikasan ng tao, ang kalikasan sa pagka-Buddha.

May isang tanging paraan ng pagkakamit ng walang pagmamaliw na kalikasan ng tao, ang kanyang kalikasan sa pagka-Buddha na hindi nagagambala ng mga makamundong pagnanasa o mawawasak ng kamatayan. Ito ay sa pamamagitan ng Buddha at ng kanyang mahal na pangaral.

III

ANG KALIKASAN SA PAGKA-BUDDHA AT ANG KAWALANG-PANSARILING-KAKANYAHAN

1. Pinag-uusapan natin ang kalikasan sa pagka-Buddha na para bang ito ay isang bagay na naipaliliwanag, para bang ito ay kahalintulad ng “kaluluwa” ng ibang mga pangaral, subalit ito ay hindi ganoon.

Ang konsepto ng “pansariling kakanyahan” ay isang bagay na bunga ng mapagtanging kaisipan na siyang pinagmulan at nalulong dito, at kailangang magwaksi nito. Sa kabilang dako, ang kalikasan sa pagka-Buddha ay isang bagay na hindi maipaliliwanag bagkos kailangang matuklasan. Sa isang banda, ito ay kahalintulad ng pansariling kakanyahan subalit ito ay hindi isang “kakanyahan” sa kahulugang “ako” o “akin”.

Ang maniwala sa kakanyahan ay isang kamalian na nagpapalagay ng pagka-wala; ang itanggi ang kalikasan sa pagka-Buddha ay mali sapagkat ito ay nagpapalagay na ang pagsibol ay pagka-wala.

Ito ay maipaliliwanag ng isang parabola. May isang ina na nagdala ng kanyang maysakit na anak sa isang manggagamot. Binigyan ng manggagamot ang bata ng gamot at nagpayo sa ina na huwag pasusuhin ang bata habang ang gamot ay hindi pa bumibisa.

Nagpahid ang ina ng mapait na langis sa kanyang dibdib nang sa gayon ay lalayo nang kusa ang kanyang

anak. Nang ang gamot ay magkabisá, nilinis ng ina ang kanyang dibdib at nagpasuso sa anak. Ginawa ng ina ang paraang ito nang ang kanyang anak ay gumaling sa labis na pagmamahal niya rito.

Katulad ng ina sa parabola, ang Buddha ay tuma-tanggi sa katotohanan ng kakanyahan nang sa gayong ay mapalis ang di-pagkaka-unawa at maputol ang gapos ng paniwala sa pansariling kakanyahan. At pagkatapos na gawin iyon, ipinaliliwanag Niya ang katotohanan ng tunay na kaisipan na ang siyang kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang pagkagapos sa paniwala sa pansariling kakan-yahan ay natatangay sa tao sa mga delusyon, subalit ang paniniwala sa kanilang kalikasan sa pagka-Buddha ay gumagabay sa kanila sa Kaliwanagan.

Ito ay katulad ng isang babae sa isang kuwento na pinagkalooban ng isang baul. Sapagkat hindi niya nalalaman na ang baul ay naglalaman ng ginto, siya ay namuhay nang salat hanggang may isang taong nagbukas ng baul at nagturo sa kanya sa ginto. Ang Buddha ay nagbubukas ng kaisipan ng tao at nagtuturo sa kanila ng kanilang busilak na kalikasan sa pagka-Buddha.

2. Kung ang lahat nga ay mayroong kalikasan sa pagka-Buddha, bakit pa may pagdurusang dulot ng mga taong manloloko o mga taong nagpapatayan? At bakit mayroong maraming pagkakaiba-iba ng ranggo at katayuan sa buhay, mayaman at mahirap?

May isang kuwento tungkol sa isang wrestler na may ornamentong mamahaling bato sa kanyang noo. Isang araw na siya ay nakikipaglaban, ang bato ay lumubog sa kanyang noo. Ang akala niya ay nawala na ang bato at siya ay nagtungo sa isang manggagamot upang ipagamot ang kanyang sugat sa noo. Nang ginagamot ang sugat ay nakita ng suhero ang batong natanim sa loob ng noo, natakpan ng dugo at dumi. Kumuha siya ng salamin at ipinakita sa wrestler ang natagong bato.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tulad ng mamahaling bato sa kuwentong ito: ito ay natatakpan ng dumi at alikabok ng ibang mga pinagkakaabalahan ng tao at pinaniniwalaang naglaho na, subalit ang isang magaling na guro ang huhukay nito para sa kanila.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tinataglay ng bawat isa anumang lalim ang kanyang pagkakabaon sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, o pagkarugi sa kanyang sariling gawa at kaparusahan. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi kailanman mawawala o mawawasak; at sa pag-aalis ng mga kasalanan, ito ay muling lilitaw.

Katulad ng wrestler sa kuwento na namalas ang mamahaling batong nabaon sa kanyang noo sa pamamagitan ng salamin, mamamalas ng tao ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha na nalibing ng kanilang mga makamundong pagnanasa sa pamamagitan ng liwanag ng Buddha.

3. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay lagi nang busilak at payapa sa gitna ng anumang kalagayan at kapaligiran. Katulad ng gatas na palaging kulay puti anumang kulay ng balat ng bakang pinanggalingan nito, hindi nakapagbabago ang anumang kahinatnan ng buhay ng tao, anumang iba't ibang pangyayari ang maging dulot ng kanilang salita at gawa.

May isang pabula sa India tungkol sa isang mahiwagang halamanggamot na tumutubo sa liblib na bahagi ng matataas na damo sa Himalayas. Sa mahabang panahon ay hinanap ito ng mga tao na pawang bigo hanggang may isang paham na nakatunton nito sa tamis nitong taglay. Nang siya'y nabubuhay pa, nagtipon siya ng halamanggamot na ito sa isang banga. Subalit nang siya'y yumao na, ang matamis na katas ay nanatiling nakatago sa isang malayong batis sa kabundukan, at ang tubig sa banga ay umasim, nag-iba ang lasa at naging masamang inumin.

Sa ganoon ding pagpapaliwanag, ang kalikasan sa pagka-Buddha ay natatago sa paglago ng makamundong mga pagnanasa at nagiging mahirap na hanapin, subalit ang Buddha ay nagtutunton nito at ipinaaalam sa tao. Sa pagtanggap ng tao, ito ay may iba't ibang lasa ayon sa kanilang pandama.

4. Ang brilyante, ang pinakamatigas na batong alam ng tao, ay hindi nadudurog. Ang buhangin at ibang mga bato ay nagagawang pulbos subalit ang brilyante ay walang

Ang Kalikasan ng Pagka-Buddha

pagkawasak. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tulad ng brilyante, hindi nawawasak.

Ang kalikasan ng tao, ng katawan at kaisipan, ay nagagasta, subalit ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi nawawasak.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay totoong pinakamagaling na katangian ng kalikasan ng tao. Itinuturo ng Buddha na kahipangaba't ang kalikasan ng tao ay may napakaraming uri katulad ng pagiging lalaki at babae, walang gayong pagkakaiba-iba sa kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang purong ginto ay nagagawa sa pagtunaw ng batong nagtataglay nito at pag-aalis ng lahat ng dumi nito. Kung tutunawin ng tao ang bato ng kanilang kaisipan at aalisin ang lahat ng dungis ng makamundong pagnanasa at egoismo, makakamtan niya ang busilak na kalikasan sa pagka-Buddha.

IKAAPAT NA KABANATA
MGA DUNGIS NG TAO

I

ANG KALIKASAN NG TAO

1. May dalawang uri ng makamundong pagnanasa na dumudungis sa tao at nagtatago sa kabusilakan ng kanilang kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang una ay ang pagkahumaling sa pagsusuri at pagtatalakay na nagdudulot ng pagkalito. Ang pangalawa ay ang pagkahumaling sa madamdaming karanasan na nagpapagulo sa mga pagpapahalaga.

Ang mga kahibangang ito sa pangangatwiran at paggawi ay maaring kinapapalooban ng lahat ng dungis ng tao subalit may dalawang pangunahing kalagayang nagbubunga sa mga ito. Ang una ay kamangmangan, at ang pangalawa ay pagnanasa.

Ang kahibangan sa pangangatwiran ay dulot ng kamangmangan, at ang kahibangan sa paggawi ay mula sa lunggati. Ang dalawang ito ang siyang puno ng lahat ng pagdurusa.

Kung ang tao any mangmang, hindi siya makapangatwiran ng tama at walang panganib. Habang sila ay alipin ng pagnanasa, ang pagkamkam, pagkapit at pagkahumaling sa lahat ng bagay ay lagi nang nakasunod.

Ang walang pagmamaliw na pagkauhaw sa mga bagay na nakalulugod sa paningin o sa pandinig ang nagtutungo sa tao sa mga kahibangan sa paggawi. May mga tao pa ngang sukdulan ang pagnanasa hanggang ang kanilang sariling katawan ay naising mamatay.

Mula sa mga pangunahing pinanggagalingang ito ay sumisibol ang kasakiman, galit, kahangalan, di-pagkakawanawaan, paghihinakit, paninibugho, panghihibo, panloloko, kapalaluan, paglalait, panlalansi, pagkamakasarili.

2. Ang pagkasakim ay nagmumula sa mga maling haka-haka tungkol sa pagkaganap-kasiyahan. Ang pagkapoot ay nagmumula sa mga maling haka-haka tungkol sa lagay ng pansariling kapakanan at kapaligiran. Ang kahangalan ay nagmumula sa kawalang kakayahang maghusga kung ano ang tamang uugaliin.

Ang tatlong ito — kasakiman, pagkapoot at kahangalan — ang tinatawag na tatlong apoy ng daigdig. Ang apoy ng kasakiman ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng tunay nilang kaisipan dahil sa kasakiman; ang apoy ng pagkapoot ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng tunay nilang kaisipan dahil sa pagkapoot; ang apoy ng kahangalan ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng kanilang tunay na kaisipan dahil sa hindi nila pagdinig at pagsunod sa mga pangaral ng Buddha.

Tunay ka, ang daigdig na ito ay nagliliyab sa taglay nitong iba't ibang apoy. Mayroong apoy ng kasakiman, apoy ng pagkapoot, apoy ng kahangalan, apoy ng pagkahaling at pagkamakasarili, apoy ng kahinaan,

pagkakasakit at kamatayan, apoy ng kalungkutan, paghihinagpis, pagdurusa at paghihirap. Saanman, ang mga ito ay naglalagablab. Hindi lamang ito tumutupok sa ating sarili kundi nagdudulot din ito ng dusa sa iba at nagtutungo sa kanila sa maling gawa, salita at pag-iisip. Mula sa lapnos na dulot ng apoy na ito ay lumalabas ang nana na humahawa at lumalason sa lahat ng lumalapit dito at nagtutungo sa kanila sa maling landasin.

3. Ang kasakiman ay lumilitaw sa harap ng pagkaganap-kasiyahan. Ang pagkapoot ay lumilitaw sa harap ng di-pagkaganap-kasiyahan. At ang kahangalan ay lumilitaw sa maruming kaisipan. Ang kasamaan ng kasakiman ay may kaunting karumihan subalit mahirap na alisin. Ang kasamaan ng pagkapoot ay mas higit ang karumihan subalit madaling alisin. Ang kasamaan ng kahangalan ay labis ang karumihan at napakahirap na supilin.

Samakatuwid, dapat sugpuin ng tao ang apoy na ito saanman at kailanman ito ay magliyah sa pamamagitan ng tamang paghuhusga tungkol sa kung ano ang nagdudulot ng tunay na kasiyahan, sa mahigpit na pamamahala ng kaisipan sa harap ng di-kaiga-igayang bagay ng buhay, at sa patuloy na pag-aalaala sa mga pangaral ng Buddha tungkol sa tapat na kalooban at kabutihan. Kung ang kaisipan ay tigib ng matalino, busilak at mapagbigay na mga hangarin, walang puwang na mag-ugat ang mga makamundong pagnanasa.

4. Ang kasakiman, pagkapoot at kahangalan ay tulad ng lagnat. Kung ang isang tao ay mahuli ng lagnat na ito, kahit na siya ay mahiga sa isang maaliwalas na silid, siya ay magdurusa at mayayamot sa di-pagkatulog.

Yaong walang lagnat tulad nito ay hindi mahihirapang makatulog ng mahimbing kahit sa lamig ng gabi kung taglamig, sa higaang dahon sa lupa, o sa isang maliit at saradong silid sa tag-init.

Samakatuwid, ang tatlong ito — kasakiman, pagkapoot at kahangalan — ang siyang pinagmumulan ng lahat ng pighati ng tao. Upang makaiwas sa mga pinagmumulang ito ng pighati, kailangan mong tupdin ang mga alituntunin, ugaliin ang matamang pag-uukol ng kaisipan at magkaroon ng karunungan. Ang pagsunod sa mga panuntunan ay mag-aalis ng dungis ng kasakiman. Ang tamang konsentrasyon ng kaisipan ay mag-aalis ng dungis ng pagkapoot. Ang karunungan ay mag-aalis ng dungis ng kahangalan.

5. Ang pagnanasa ng tao ay walang katapusan. Ito ay tulad ng pagkauhaw ng isang tao na umiinom ng tubig-dagat: hindi napapatid ang kanyang uhaw kundi nadaragdagan pa.

Gayon din ang kahihinatnan ng isang naghahanap ng katuparan ng kanyang mga pagnanasa; lalo lamang sumisidhi ang kanyang mga pagnanasa at nadaragdagan ang kanyang mga pighati.

Ang pagkatupad ng ninanasa ay hindi lubos na nakasisiya. Ito ay parating nag-iiwan ng pagkabalisa at

pagkayamot na hindi kailanman masusugpo. At kung ang katuparan ng kanyang ninanais ay hahadlangan, ito ay kalimitang magtataboy sa kanya sa pagkabaliw.

Para sa katuparan ng kanilang mga ninanasa, ang tao ay magpupunyagi hanggang sa makipag-away sa isa't isa — hari laban sa hari, alipin sa alipin, magulang laban sa anak, kapatid sa kapatid, kaibigan laban sa kaibigan. Sila ay maglalaban-laban at magpapatayan upang bigyang kasiyahan ang kanilang nasa.

Kalimitan ang tao'y sumisira sa kanyang buhay sa pagpipilit na bigyang kasiyahan ang kanyang nasa. Siya'y magnanakaw, mandadaya, makikiapid, at tapos ay magdurusa sa pagkarugi at kaparusahan.

Sila ay magkakasala sa paggamit ng kanilang katawan at pananalita, magkakasala sa pag-iisip, nalalamang lubos na ang pansamantalang kaligayahang kanilang nakamtan ay magbibigay ng hapis at pagdurusa sa katapusan. At pagkatapos, ang mga pagdurusang kakabit nito at ang mga paghihinagpis ay susunod.

6. Sa lahat ng mga makamundong pagnanasa, ang pagkagahaman ang pinakamasidhi. Ang lahat ng iba pang makamundong pagnanasa ay tila nakasunod lamang sa kanyang bakas.

Ang pagkagahaman ay tila ba naghahanda ng lupang tutubuan ng iba pang pagnanasa. Ang pagkagahaman ay tulad ng isang demonyo na kumakain sa lahat ng mabuting gawa sa daigdig. Ang pagkagahaman ay isang ulupong na nagtatago sa isang hardin ng bulaklak; ito ay

lumalason sa mga naghahanap ng kagandahan lamang. Ang pagkagahaman ay isang baging na gumagapang sa isang puno at kumakalat sa mga sanga nito hanggang ito ay lubos na magapos. Ang galamay ng pagkagahaman ay sumasalingit sa damdamin ng tao at sinisipsip ang mabuting diwa ng kaisipan hanggang sa ito ay malanta. Ang pagkagahaman ay isang pain ng demonyo na sinasaklot ng hangal na tao at humihila sa kanya sa kailaliman ng kasamaan.

Kung ang tuyong buto'y mapahiran ng sariwang dugo, ito'y ngangatngatin ng isang aso hanggang siya ay mahapo sa pagkabigo. Ang pagkagahaman ng isang tao ay tulad ng butong ito sa isang aso; ito ay kanyang hahangarin hanggang siya ay lubos na mapagod.

Kung ang isang piraso ng karne ay itatapon sa dalawang mabangis na hayop, sila ay maglalaban para makuha iyon. Ang isang taong hangal na sasalubong sa hampas ng hangin nang may dalang naglalagablab na sulo ay malamang na masunog ang kanyang sarili. Katulad ng dalawang hayop at ng hangal na taong nabanggit, ang tao ay nagpapahirap sa kanilang sarili dahil lamang sa mga makalupang paghahangad.

7. Kaydaling ipagsanggalang ang katawan sa may mga lasong sibat, subalit napakahirap ipagsanggalang ang kaisipan sa may mga lasong sibat na nagmumula sa loob nito. Ang kasakiman, pagkapoot, kahangalan at ang mga pagkagiliw sa kakanyahan — ang apat na ito ay sibat na nagmumula sa loob ng kaisipan at lumalason dito.

Kung ang tao ay may taglay na sibat ng kasakiman, pagkapoot at kahangalan, sila ay magsisinungaling, manloloko at aabuso, at isasakatuparan ang kanilang mga salita sa pamamagitan ng pagpatay, pagnanakaw at pakikiapid.

Ang tatlong masamang kalagayan ng kaisipan na ito, ang apat na masamang pananalita, at ang tatlong masamang pagkilos, kung pagsasamasamahin, ang bumubuo ng sampung malubhang kasamaan.

Kung ang tao ay mamimihasa sa kasinungalingan, siya ay walang kamalayang magkakamit ng kahit anupamang mga maling gawa. Kapag siya ay nakagawa ng masama, siya ay kailangang magsinungaling ukol dito; at kung siya ay marunong nang magsinungaling, siya ay makagagawa ng kasamaan nang walang anuman.

Ang kasakiman, pagkagahaman, pagkapoot, pagkatakot, kasawian at kasamaang palad ay pawang nagmumula sa kahangalan. Samakatuwid, ang kahangalan ang may matinding lason sa lahat.

8. Kasunod ng paghahangad ay pagkaganap; sa kaganapan ay kasunod ang pagdurusa; ang pagnanasa, pagsasagawa at pagdurusa ay tulad ng gulong na walang patid ang pag-ikot.

Ang pag-ikot ng gulong na ito ay walang simula at walang katapusan; walang ligtas ang tao sa paulit-ulit nitong takbo. Ang isang buhay ay sumusunod sa isa pang buhay ayon sa paglilipat-buhay sa paulit-ulit nitong pagsulong.

Kung ating iipunin ang mga alabok at buto ng ating naging katawan sa walang hanggang paglilipat-buhay na ito, ang tambak ay magiging sin-taas ng bundok; kung ating iipunin ang gatas na ating sinuso sa ating mga naging ina sa ating paglilipat-buhay, iyon ay maaaring maging malalim pa sa karagatan.

Kahima't ang kalikasan sa pagka-Buddha ay taglay ng lahat ng tao, ito ay nananatiling hindi natutuklasan dahil sa malalim nitong pagkakalibing sa susun-susong karungisang dulot ng makamundong pagnanasa. Ito ang dahilan kung bakit ang pagdurusa ay makikita saanman at kung bakit mayroong patuloy na pagpapaulit-ulit ang mahapis na buhay.

Subalit, katulad din ng pagyukod sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, ang masamang gawa ay naiipon at nagbabadya ng pagsibol na muli, sa pagsunod sa pangaral ng Buddha, ang mga pinagmumula ng kasamaan ay maglalaho at ang pagsilang na magmuli sa daigdig na ito ng pagdurusa ay magwawakas.

II

ANG LIKAS SA TAO

1. Ang kalikasan ng tao ay tulad ng isang makapal na kakahuyan na mahirap pasukin. Sa paghahalintulad, ang kalikasan ng isang hayop ay mas madaling unawain. Gayon pa man, maaari pa rin nating pagbukludbuklurin ang kalikasan ng tao ayon sa apat na namumukod na pagkaka-iba.

Una, mayroong mga taong dahil sa mga maling pangaral ay nagsasagawa ng mga pagtitiis na nagiging sanhi ng kanilang pagdurusa. Pangalawa, may mga taong, dahil sa kalupitan, sa pagnanakaw, sa pagpatay, o anumang tiwaling gawa, ay nagiging sanhi ng pagdurusa ng iba. Pangatlo, may mga taong nagbibigay-dusa sa iba kasama ng kanilang pagdurusa. Pang-apat, may mga taong hindi nagdurusa at nagliligtas sa iba sa pagdurusa. Ang mga taong ito na huling binanggit, sa pagsunod sa mga pangaral ng Buddha, ay hindi napatatalo sa kasakiman, pagkapoot o kahangalan, may payapang buhay at puno ng kabutihan at karunungan, walang pagpatay o pagnanakaw.

2. May tatlong uri ng tao sa daigdig. Ang una ay tulad ng nauukit na kataga sa bato; sila ay madaling magalit at nagtatanim ng galit sa mahabang panahon. Ang pangalawa ay tulad ng katagang isinulat sa buhangin; sila ay madali ring matalo ng galit subalit hindi nagtatanim ng galit. Ang pangatlo ay tulad ng katagang nasusulat sa dumadaloy na tubig; hindi sila nagtataglay ng bakas ng kanilang lumilipas na kaisipan; hindi nila pansin ang mga salitang mapanakit; ang kanilang kaisipan ay tuwinang busilak at panatag.

May tatlo pang uri ng tao. Ang una ay yaong mapagmataas, padalus-dalos kung kumilos at walang kasiyahan; ang kanilang kalikasan ay madaling unawain. Mayroon namang magalang at pinag-iisipan ang bawat gawin; mahirap arukin ang kanilang kalikasan. Ang isa pa

ay yaong lubos na napagwagihan ang silakbo ng dam-damin; napakahirap arukin ng kanilang kalikasan.

Sa gayon ay maaaring uriin ang tao sa maraming paraan, subalit gayunpaman, ang kanilang kalikasan ay mahirap na arukin. Ang Buddha lamang ang nakauunawa nang lubos sa kanila at, sa Kanyang karunungan, nag-hahatid sa kanila sa maraming mga pangaral.

III ANG BUHAY NG TAO

1. May isang pabula na nagsasalarawan sa buhay ng tao. Nang panahong lumipas ay may isang lalaking nama-mangka sa ilog. Sa baybayin ng ilog ay may isang taong nagpaalala sa kanya, “Huwag mong ipagpatuloy ang iyong masayang pamamangka sa mabilis na agos ng tubig; may matarik na lugar sa gawi pa roon ng ilog at mapanganib na salimbayan ng malakas na agos, at may mga buwaya at impaktong naghihintay sa’yo sa mabatong gulod. Ika’y masasawi kung magpapatuloy.”

Sa pabulang ito, ang “mabilis na agos” ay isang buhay ng pagnanasa; ang “masayang pamamangka” ay ang pagsunod sa mga paghahangad; ang “matarik na lugar” ay kumakatawan sa nakalaang pagdurusa at sakit; ang “salimbayan ng malakas na agos” ay kumakatawan sa kasayahan, ang “buwaya at impakto” ay tumutukoy sa pagka-agnas at kamatayang kasunod ng isang buhay ng pagpapasasa at pagnanasa; ang “tao sa baybayin ng ilog” ay ang Buddha.

Narito ang isa pang pabula. May isang lalaking tumatakas sa ginawa nitong kasalanan; siya ay hinahabol ng mga tanod, kaya siya ay nagtago sa isang balon sa pangungunyapit sa mga baging na tumubo sa gilid nito. Sa kanyang pagbaba sa balon ay nakita niya ang mga ahas sa ilalim nito, kaya siya ay kumapit na lamang sa baging sa gilid ng balon. Sa kanyang pagkaka-bitin ay unti-unti siyang napapagod, at nakakita siya ng dalawang daga, isang puti at isang itim, na ngumangatngat sa baging na kanyang kinakapitan.

Kung ang baging ay mapuputol, siya ay mahuhulog sa mga ahas at masasawi. Sa kanyang pagtingala, bigla niyang napansin, malapit sa kanyang ulunan, ang isang bahay-pukyutan na tinatagasan ng pulot. Ang lalaki, nalimot ang sinuong na panganib, ay lumasap nang buong ligaya sa tumutulong pulot-pukyutan.

Ang “isang lalaki” ay kumakatawan sa isang taong isinilang sa pagdurusa at pagkamatay nang nag-iisa. Ang “tanod” at “ahas” ay tumutukoy sa mga pagnanasang taglay ng katawan. Ang “baging” ay kumakatawan sa pagpapatuloy ng buhay ng tao. Ang “dalawang daga, isang puti at isang itim,” ay tumutukoy sa bawat oras, sa araw at gabi, at sa paglipas ng panahon. Ang “pulot-pukyutan” ay tumutukoy sa ligaya ng katawan na tumatakip sa pagdurusa ng taong lumilipas.

2. Ito pa ang isang pabula. May isang haring naglagay ng apat na ahas sa isang kahon at ibinigay ito sa isang katulong upang itago. Inutusan niya ang katulong na

alagaan itong mabuti at nagpaalalang kapag ang isa man sa mga ito ay kanyang ginalit ay maparurusahan siya ng kamatayan. Sa takot ng katulong, itinapon niya ang kahon at tumakas.

Ang hari ay nag-utos sa limang tanod na hulihin ang katulong. Sa simula ay nakikipag-kaibigan silang lumapit sa katulong upang maibalik ito nang maayos, subalit ang katulong ay hindi nagtiwala sa kanilang pakikipag-kaibigan at tumakas sa kabilang nayon.

Nang, sa isang pangitain, isang tinig ang nagsabi sa kanya na sa nayong ito ay walang ligtas na tirahan, at mayroong anim na pusakal ang sa kanya'y sasagupa. Kaya siya ay takot na tumakas na muli hanggang sa makarating siya sa isang ilog na lubhang malakas ang agos. Sa pagkatakot sa mga panganib na nakasunod sa kanya, gumawa siya ng balsa at nakatawid sa humuhugos na tubig at natagpuan niya ang isang lupa na ligtas at payapa.

Ang “apat na ahas sa kahon” ay tumutukoy sa apat na elementong lupa, tubig, apoy at hangin na bumubuo sa katawang lupa. Ang katawan ay ibinigay sa pangangasiwa ng pagnanasa at isang kaaway ng kaisipan. Kaya, siya ay nagpipilit na makatakas sa katawan.

“Ang limang tanod na lumapit sa magalang na paraan” ay nagpapahiwatig ng limang elementong bumubuo sa katawan at kaisipan: hugis, damdamin, pananaw, kusang-loob at kamalayan.

Ang “ligtas na tirahan” ay ang anim na gamit-pandama, na hindi talagang ligtas na tirahan, at ang

“anim na pusakal” ay ang anim na uri ng bagay na ninanasa ng anim na pandama. Kaya, sa pagkakita sa panganib na taglay ng anim na pandama, siya ay tumakas na muli at nakatagpo ang malakas na agos ng makamundong mga pagnanasa.

At siya ay gumawa ng balsa ng mabuting mga pangaral ng Buddha at nakatawid ng ligtas sa malakas na agos ng tubig.

3. May tatlong pagkakataon na tigib ng panganib ang isang anak na walang magawang tulong sa kanyang ina at sa isang ina na hindi makatulong sa kanyang anak: — sa panahon ng sunog, baha at nakawan. Subalit, sa mga pagkakataon mang ito ng panganib at kalungkutan, mayroon pa ring magagawa ang bawat isa sa kaligtasan ng isa pa.

Subalit may tatlong pagkakataon na hindi maaaring iligtas ng ina ang kanyang anak o ng anak ang kanyang ina. Ang tatlong pagkakataong ito ay ang oras ng pagkakasakit, ang panahon ng pagtanda, at ang oras ng kamatayan.

Paano mapapalitan ng anak ang kanyang ina sa pagtanda nito? Paano mapapalitan ng ina ang kanyang anak sa pagkakasakit nito? Paano nila matutulungan ang isa’t isa sa oras ng kanilang kamatayan? Gaano man nila kamahal ang isa’t isa, hindi nila matutulungan ang isa’t isa sa gayong mga pagkakataon.

4. Minsa’y tinanong ni Yama, ang Hari ng Impiyerno

ayon sa alamat, ang isang lalaking nadagdag sa kanyang kaharian kung nakatagpo niya, nang siya'y nabubuhay pa, ang tatlong sugo ng kalangitan. Ang lalaki ay sumagot: "Hindi, aking hari, hindi ko nakatagpo ang mga nilalang na iyon."

Itinanong ng Yama kung nakatagpo siya ng isang matandang nilalang na nakuba sa katandaan at naglalakad nang may tungkod. Ang sagot ng lalaki: "Oo, aking hari, nakatagpo ko nang madalas ang nilalang na tulad niya." At sinabi ng Yama sa kanya, "Pinagdurusahan mo ang kaparusahang ito dahil hindi mo kinilala ang sugo ng kalangitan sa katauhan ng matandang iyon na nagpapaalalang ikaw ay kailangang magbago bago dumating sa katandaang tulad nito."

Tinanong siyang muli ni Yama kung nakatagpo niya ang isang pulubi, maysakit at walang kaibigang lalaki. Ang lalaki ay sumagot: "Oo, aking hari, marami akong nakitang ganitong tao." At sinabi ni Yama sa kanya: "Ikaw ay napadpad sa aking kaharian dahil hindi mo kinilala ang mga sugo ng kalangitan sa katauhan ng mga taong ito na nagpapaalala ng iyong pagkakasakit."

At siya ay tinanong na muli ni Yama kung nakakita na siya ng isang patay. Ang lalaki ay sumagot: "Oo, aking hari, nasilayan ko ang maraming pagkamatay." Ang sabi ni Yama sa kanya: "Dahil sa hindi mo pagkilala sa mga ito na sugo ng kalangitan kaya ikaw ay napunta rito. Kung sila'y kinilala mo at sumunod sa kanilang mga babala at nagbago ng landas, ika'y hindi nakarating sa lugar na ito ng pagdurusang." "

5. May isang babaing ang pangalan ay Kisagotami, asawa ng isang mayamang lalaki, ang nabaliw dahil sa pagkamatay ng kanyang anak. Dinala niya ang bangkay ng kanyang anak sa bawat bahay sa kanilang lugar, nagmamakaawang gamutin ang kanyang anak.

Natural lamang na wala silang magawa sa bata. Subalit nang matapat ang babae sa isang alagad ng Buddha, siya ay pinagpayuhan nitong makipagkita sa Pinaggpala na kasalukuyang nasa Jetavana, at dinala niya ang bangkay ng bata sa Buddha.

Ang Pinaggpala ay humarap sa kanya nang may pag-unawa at nagwikang: “Upang mabuhay na muli ang bata, kailangan ko ang ilang buto ng opyo; humayo ka at humanap ng apat o limang butong ito mula sa isang tahanang hindi kailanman pinasok ng kamatayan.”

At ang baliw na babae ay humayo at naghanap ng isang tahanang hindi kailanman pinasok ng kamatayan, subalit siya’y sawi. Napilitan siyang magbalik sa Buddha sa kasawian. Sa katahimikan ng kanyang kaharap, napag-isip-isip niya ang mga salita ng Buddha at siya’y naliwanagan. Kinuha niya ang bangkay at inilibing ito, at siya’y nagbalik sa Buddha upang maging isa sa kanyang mga alagad.

IV

ANG KATOTOHANAN NG BUHAY NG TAO

1. Ang tao sa daigdig na ito ay may pagka-makasarili at hindi maunawain; hindi nila nalalaman kung paano

magmahal at gumalang sa isa't isa; sila ay nagtatalo at nag-aaway kahit sa maliit na bagay lamang, nagdudulot ng sakit at pagdurusa sa kanilang sarili, at ang buhay ay nagiging isang paulit-ulit na kalungkutan.

Mapa-mayaman o mahirap, sila ay nag-aalala tungkol sa pera; sila ay nagdurusa sa kahirapan, nagdurusa sa kayamanan. Sapagkat ang kanilang buhay ay pinaghaharian ng kasakiman, sila ay di-kailanman nalubos ang kasiyahan.

Ang mayaman ay nag-iisip ng kanyang yaman, mga lupain, palasyo at iba pang ari-arian. Inaalala niya ang kapahamakang maaari nilang kahirapin, ang kanyang palasyo ay masunog, siya ay pasukin ng mga mag-nanakaw, siya ay kidnapin. Inaalala rin niya ang kamatayan at kung paano ipamamana ang kanyang kayamanan. Tunay ka, ang kanyang nilalandas ay malungkot, at walang magtangkang sumunod sa kanya hanggang sa kamatayan.

Ang isang pulubi ay tuwinang nagdurusa sa kakulangan sa pangangailangan at ito ay nag-uudyok ng walang katapusang paghahangad — ang magkaroon ng lupain at magandang tahanan. Sapagkat nag-aapoy sa paghahangad, nagagasta ang kanyang katawan at pag-iisip, at siya'y mamamatay sa kalagitnaan ng kanyang buhay.

Tila бага kalaban niya ang buong daigdig at kahit ang landas sa kamatayan ay mapanglaw, tila napakahabang lakbayin at walang kaibigang makakasama.

2. May limang kasamaan sa daigdig. Una ay ang kalupitan; lahat ng nilalang, kahit pa kulisap, ay nabubuhay sa pakikipaglaban sa isa't isa. Ang malakas ay umaabuso sa mahina; ang mahina ay nanloloko sa malakas; kahit saan ay may paglalaban at kalupitan.

Pangalawa, walang malinaw na pagsasaad ng mga karapatan; karapatan ng ama, karapatan ng anak; karapatan ng panganay na kapatid, karapatan ng nakababatang kapatid; karapatan ng mag-asawa; karapatan ng nakatatandang kaanak, karapatan ng nakababata. Sa lahat ng pagkakataon, ang bawat isa ay nais na makalamang. Nagsisinungaling sila sa isa't isa; sila'y nanloloko at kulang sa katapatan.

Pangatlo, walang malinaw na pagsasaad kung ano ang dapat na uugaliin ng lalaki, ng babae. Ang bawat isa ay tiyak nagkakaroon ng marumi at malaswang pag-iisip at paghahangad na nagtutungo sa kanila sa masamang gawa at kadalasan ay sa pagtatalo, paglalaban, kawalang-katarungan at iba pang kasamaan.

Pang-apat, may ugali ang taong ipagwalang bahala ang karapatan ng iba, itaas ang pansariling pagpapahalaga kahit sa ikasasama ng iba, magbigay ng hindi magandang halimbawa at, dahil sa di-makatarungang pananalita, ay nanloloko, nagkakatatag ng di-totoong balita at aabuso sa iba.

Panlima, may ugali ang taong magpabaya sa kanilang tungkulin sa iba. Pinahahalagahan nila ang

kanilang pansariling kasiyahan at paghahangad; kinalilimutan ang tulong na kanilang tinanggap na ikinasasama ng loob ng iba at umaabot sa malubhang alitan.

3. Ang tao ay dapat na umunawa sa isa't isa; dapat nilang igalang ang kanilang kapwa sa mabuti nitong katangian at magtulungan sa harap ng kahirapan. Subalit sa halip, sila ay makasarili at matigas ang dibdib; hinahamak ang kasawian ng iba, naiinggit sa kaluwagan ng iba. Ang mga pag-ayaw na ito ay lumulubha sa pagdaan ng panahon hanggang sa ito ay hindi na makayanan.

Ang mga damdaming ito ng pag-ayaw ay hindi agad-agad nauwi sa karahasan; subalit ang buhay ay kanilang nilalason sa pagkamuhi at pagkapoot na natatanim ng malalim sa kaisipan at umaabot ang dungis hanggang sa mga pag-ikot ng reinkarnasyon.

Siyang tunay, sa daigdig na ito ng pagnanasa, ang tao ay ipinanganganak nang nag-iisa at namamatay nang nag-iisa, at walang mababahagihan ng kaparusahang tinanggap sa buhay sa kabila ng kamatayan.

Ang batas ng kasanhian at kahihinatnan ay pangkalahatan; ang bawat tao ay papasan sa bigat na dulot ng kanilang kasalanan at magsasagawa ng takda nitong kabayaran. Ang batas ding ito ng kasanhian at kahihinatnan ang nagpapalakad sa mabuting mga gawa. Ang pagka-maunawain at kabaitan ay nagbubunga ng magandang kapalaran at kaligayahan.

4. Sa paglipas ng panahon, namulat sa gapos ng kasakiman, pagkamihasa at pagdurusa, ang tao ay nagiging lubha ang kalungkutan at nawawalan ng loob. At kalimitan, sa kanilang desperasyon, sila ay nakikipag-away at tuluyang nalulubog sa kasalanan at tatalikod sa paghahangad na maglandas sa tamang daan. Ang kanilang buhay ay kalimitang nagwawakas nang wala sa oras, sa gitna ng kanilang pagka-makasalanan, at sila ay daranas ng walang hanggang pagdurusa.

Ang mawalan ng loob dahil sa kasawian at pagdurusang dinanas ay hindi natural at salungat sa batas ng langit at lupa. Samakatuwid, ang pagdurusa'y daranasin sa daigdig na ito at sa iba pa sa kabila ng kamatayan.

Totoo na ang lahat sa buhay na ito ay pansamantala at walang katiyakan, subalit nakapaghihinagpis kung ang sinuman ay hindi magpapahalaga sa katotohanang ito at magpapatuloy sa paghahanap ng kasiyahan at kaganapan ng kanyang mga paghahangad.

5. Natural lamang sa daigdig na ito kung ang tao ay maging makasarili sa kanilang pag-iisip at paggawa at, dahil dito, dapat ding asahan ang kasunod nitong pagdurusa at kalungkutan.

Ang tao ay nagpapahalaga sa kanilang sarili at nagpapabaya sa kapakanan ng iba. Pinababayaang nilang mauwi ang kanilang mga paghahangad sa kasakiman at pagnanasa at lahat ng masamang gawa. Dahil dito, sila ay dapat na magdusa nang walang katapusan.

Mga Dungis ng Tao

Ang oras ng pagpapasasa ay hindi nagtatagal, napakadali ng kanilang paglalaho; walang anuman sa daigdig na ito na makakamtan magpakailanman.

6. Samakatuwid, ang tao ay dapat na magwaksi, habang nasa kanilang kabataan at kalusugan, ng lahat ng kanilang kasakiman at pagkahumaling sa makalupang mga paggawa, at masidhing maghanap ng Kaliwanagan sapagkat walang maaaring asahan at kaligayahan maliban sa Kaliwanagan.

Subalit maraming tao ang hindi naniniwala o nagbibigay-pansin sa batas na ito ng kasanhian at kahihi-natnan. Sila'y patuloy ang paggawa sa nakabihasnang kasakiman at pagka-makasarili, hindi pinapansin ang katotohanang ang mabuting gawa ay nagdudulot ng kaligayahan at ang masamang gawa ay nagdudulot ng kasawian. Hindi sila naniniwala na ang kanilang ikinikilos sa buhay na ito ay humuhubog sa kanilang susunod na buhay at nagdadawit ng iba sa ganting dulot ng mga ito, kaparusahan o gantimpala.

Sila ay naghihinagpis at lumuluha sa kanilang mga pagdurusa, may maling paniniwala sa kahulugan ng kanilang ginagawa sa susunod pa nilang buhay at sa kaugnayan ng kanilang kasalukuyang dinaranas sa kanilang ginawa sa nakaraang buhay. Nakatuon ang kanilang pansin sa kasalukuyang pagnanasa at kasalukuyang pagdurusa lamang.

Walang anuman sa daigdig na nagtatagal at hindi lumilipas; ang lahat ay nagbabago at pansamantala at walang katiyakan. Subalit ang tao ay mangmang at makasarili, at nagbibigay-halaga lamang sa mga pagnanais at pagdurusa ng lumilipas na sandali. Hindi sila nakikinig sa mabuting mga pangaral o magpilit na maunawaan ang mga ito; ibinibigay nila ang kanilang sarili sa kasalukuyang pagnanais, sa kayamanan at pagnanasa.

7. Sa mahabang panahong lumipas, hindi mabilang na tao ang nasilang na sa daigdig na ito ng delusyon at pagdurusa, at sila ay patuloy pa ring isinisilang. Mabuti na lamang at ang daigdig ay nagtataglay ng mga pangaral ng Buddha at ang tao ay nagkaroon ng pagkakataong maniwala at matulungan nito.

Samakatuwid, ang tao ay dapat na magsagawa ng matamang pag-iisip, panatiliing busilak ang kanyang kaisipan at malusog ang katawan, lumayo sa kasakiman at kasamaan, at maghangad ng kahusayan.

Sa atin, sa kagandahang palad, ay narito ang mga pangaral ng Buddha; magpunyagi tayo upang mapaniwalaan ang mga ito at magnais na isilang sa Busilak na Lupain ng Buddha. Nalalaman ang mga pangaral ng Buddha, huwag tayong sumunod sa sakim at makasalang gawi ng iba o itago ang mga pangaral na ito sa ating sarili. Ating isakatuparan ang mga pangaral ng Buddha at ipaalam sa iba pa.

IKALIMANG KABANATA

ANG TULONG NA ALAY NG BUDDHA

I

ANG MGA PANGAKO NI AMIDA BUDDHA

1. Naipaliwanag na ang katotohanang ang tao ay tuwinang yuyukod sa kanilang mga makamundong pagnanasa, pauli-ulit na magkakamit ng sala at patuloy na magpapasan ng parusa ng mga gawang di-mapapatawad, hindi makayanang humulagpos sa gapos ng kasakiman at pagpapasasa sa pamamagitan ng sariling dunong at lakas. Kung hindi nila makuhang kumalas sa gapos ng makamundong pagnanasa, paano nila makakamit ang kanilang tunay na kalikasan sa pagka-Buddha?

Ang Buddha, na may kaalamang lubos sa kalikasan ng tao, ay may dakilang pagmamalasakit sa tao at nangakong gagawin ang lahat, anumang hirap sa Kanya, upang mapaalis ang kanilang pangamba at pagdurusa. Upang isakatuparan ang tulong na ito, Siya ay nagpakita bilang si Bodhisattva sa maraming taong nakalipas at nagbigay ng sumusunod na sampung mga pangako:

(a) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang lahat sa lupa ay siguradong daratal sa pagka-Buddha at magkakamit ng Kaliwanagan.”

(b) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang aking tunay na liwanag ay makarating saan mang sulok ng daigdig.”

(k) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang aking tunay na buhay ay manatili sa paglipas ng panahon at magligtas ng di-mabilang na dami ng tao.”

(d) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang lahat ng Buddha sa sampung direksyon ay magkaisa sa pagpuri sa aking pangalan.”

(e) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang taong tunay ang paniwala, na naghahangad na maisilang sa aking daigdig at nagsasambit ng sampung beses sa aking pangalan ng lubos ang paniwala, ay totoong magwagi sa pagsilang sa daigdig na ito.”

(g) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay di-magiging lubos hanggang ang lahat ng tao ay magpasyang magkamit ng Kaliwanagan, gumawa ng kabutihang, tunay na magnais maisilang sa aking daigdig; sa gayon, ako ay magpapakita kasama ng dakilang lakan ng Bodhisattva upang sila’y ipagbunyi sa aking Busilak na Lupain.”

(h) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay di-magiging lubos hanggang ang tao saanman, sa pagkarinig sa aking pangalan, ay mag-aalaala ng aking lupain at magnanais na masilang doon at, sa katuparan nito, ay

magtanim ng binhi ng kabutihan nang buong katapatan, at nang sa gayon ay makamtan ang lahat ng ayon sa kanilang puso.”

(i) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang lahat na sumilang sa aking Busilak na Lupain ay siguradong magkakamit ng pagka-Buddha, nang sila ay makapanguna sa marami pang iba sa pagtungo sa Kaliwanagan at sa pagsasagawa ng dakilang pagmamalasakit.”

(l) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang tao saan mang sulok ng daigdig ay masaklawan ng diwa ng aking nagmamahal na pagmamalasakit na lilinis sa kanilang kaisipan at katawan at mag-aangat sa kanila mula sa makamundong bahagi ng buhay.”

(m) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang tao saanman, sa pagkarinig ng aking pangalan, ay makaalam ng tamang mga palagay sa buhay at kamatayan, at magkamit ng hustong karunungan na magpapanatili sa kabusilakan at katiwasayan ng kanilang kaisipan sa gitna ng kasakiman at pagdurusa sa daigdig.”

“Iyan ang aking mga pangako; nawa’y’di ako dumatal sa pagka-Buddha hanggang ang mga ito ay matupad. Ako nawa’y pagmulan ng walang hanggang Liwanag, nagpapalaya at sumisinag sa yaman ng aking karunungan at katangian, nagdudulot-liwanag sa buong daigdig at nagliligtas sa lahat ng taong nagdurusa.”

2. Sa gayon, Siya, sa pagkakamit ng di-mabilang na katangian sa napakahabang panahon, ay naging si Amida o ang Buddha ng Walang Pagmamaliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay, at napagwagihan ng lubos ang Kanyang lupain ng Kabusilakan kung saan Siya ay nabubuhay ngayon, sa isang daigdig ng kapayapaan, nagdudulot ng liwanag sa sangkatauhan.

Ang Busilak na Lupaing ito, na kung saan ay walang pagdurusa, ay totoong napakapayapa at tigib ng ligaya. Damit, pagkain at ang lahat ng magagandang bagay ay lumilitaw kailanman naisin ng mga nakatira rito. Kapag ang malamyong simoy ng hangin ay dumampi sa mga punong tigib ng hiyas, ang awit ng kanyang banal na mga pangaral ay maririnig at naglilinis sa kaisipan ng lahat ng nakaririnig nito.

Sa Busilak na Lupaing ito ay maraming mabangong bulaklak ng lotus, at bawat bulaklak ay nagtataglay ng maraming hiyas na talulot, at ang bawat talulot ay nagluluningning sa nakasisilaw na kagandahan. Ang luningning ng mga bulaklak na ito ng lotus ay tumatanglaw sa landas ng Karunungan, at ang nakaririnig sa musika ng banal na pangaral ay inaakay sa lubos na kapayapaan.

3. Ngayon ay pinupuri ng lahat ng Buddha sa sampung direksyon ang mga katangian ng Buddhang ito ng Walang Maliw na Liwanag at Walang-Hangganang Buhay.

Ang sinumang nakaririnig sa Pangalan ng Buddhang ito, dinadakila at tinatanggap nang may galak, ang kanyang kaisipan ay nagiging kaisa ng kaisipan ng Buddha

at siya ay isisilang sa kagigilalas na Lupaing Banal ng Buddha.

Ang isinisilang sa Busilak na Lupaing ito ay kasalo sa walang hanggang buhay ng Buddha; ang kanilang puso ay dagliang napupuno ng pagmamalasakit sa lahat ng nagdurusa at sila ay mangunguna sa pagpapakita kung paano nagliligtas ang Buddha.

Sa espiritu ng mga pangakong ito, iwinawaksi nila ang lahat ng makamundong pagkalulong at nakikilala ang pansamantalang kalagayan ng daigdig. Iniaalay nila ang kanilang natanggap na biyaya sa paglaya ng lahat ng pansamantalang buhay; ibinubuklod ang kanilang buhay sa buhay ng iba pa, nakikisuno sa kanilang mga ilusyon at pagdurusa subalit, nakasabay nito, ay nakakakilala sa kanilang kalayaan sa gapos at pagkawili sa makamundong buhay na ito.

Nalalaman nila ang mga hadlang at kahirapan ng pamumuhay sa daigdig subalit nalalaman din nila ang walang hangganang kakayahan ng pagmamalasakit ng Buddha. Sila ay malayang umalis at magbalik, sumulong o huminto nang ayon sa kanilang nais, subalit sila ay mamarapating manatili sa piling ng mga pinagmamasakit ng Buddha.

Samakatuwid, ang sinumang makarinig sa Pangalan ni Amida Buddha at mahimok na tumawag sa kanyang Pangalan nang lubos ang paniwala, siya ay tatanggap ng pagmamalasakit ng Buddha. Kaya ang lahat ng tao ay dapat na makinig sa pangaral ng Buddha at sumunod dito

kahit na tila baga sila'y naglalandas na muli sa apoy na bumabalot sa daigdig na ito ng buhay at kamatayan.

Kung tunay at masigasig ang kanilang pagnanais na magkamit ng Kaliwanagan, sila ay dapat na sumandal sa kapangyarihan nitong Buddha. Hindi maaaring makamit ng isang karaniwang tao ang pinakadakilang kalikasan sa pagka-Buddha kung wala ang pagtataguyod nitong Buddha.

4. Si Amida Buddha ay di-malayo kaninuman. Ang kanyang Lupain ng Kabusilakan ay sinasabing nasa malayong lugar sa Kanluran subalit ito ay matatagpuan din sa loob ng kaisipan ng mga taong masigasig ang pagpupunyaging mapasatabi Niya.

Kapag isinasalarawan ng iba ang kaanyuan ni Amida Buddha na nagluluningning sa ginintuang liwanag, ang larawan ay nahahati sa walumpu't apat na libong pigura o anyo, bawat isang pigura ay nagbubuga ng walumpu't apat na libong silahis ng liwanag at bawat silahis ay lumiliwanag sa isang daigdig, hindi kailanman nag-iiwan ng isang taong umuusal ng pangalan ng Buddha. Sa gayon, ang Buddhang ito ay tumutulong sa tao na makinabang sa kaligtasan na alay Niya.

Sa pagkita sa larawan ng Buddha, mawawari ang kaisipan ng Buddha. Ang kaisipan ng Buddha ay nagtataglay ng dakilang pagmamalasakit sa lahat, kasama ang mga taong walang pagka-alam dito o iyong makakalimutin man, lalo pa sa mga nakaaalam nito nang buong paniwala.

Sa mga may paniniwala, iniaalay Niya ang pagkaka-taong maka-isa Siya. Sapagkat ang Buddhang ito ay ang buong katawan ng pagkakapantay-pantay, sa sinumang makaaalala sa kanya ang Buddha ay mag-uukol ng pansin at papasok sa kanyang kaisipan nang buong laya.

Ang ibig sabihin nito, kapag nag-iisip ang isang tao tungkol sa Buddha, siya ay nagtataglay ng kaisipan ng Buddha sa lubos nitong kabusilakan. Sa ibang kataga, ang kanyang kaisipan ay isang pam-Buddhang kaisipan.

Samakatuwid, ang bawat tao sa kanilang busilak at dalisay na paniniwala ay dapat maglarawan ng kanilang kaisipan bilang isang kaisipang pam-Buddha.

5. Ang Buddha ay maraming pagsasa-anyo, nakapag-papakita sa iba't ibang paraan ayon sa kakayahan ng bawat tao.

Nagpapakita Siya nang buong lawak, tumataklob sa buong himpapawid at umaabot sa walang hangganang kalawakan. Nagpapakita rin Siya sa kaliit-liitang bagay ng kalikasan, minsa'y bilang hugis, bilang lakas, bilang aspeto ng kaisipan, o kaya'y bilang isang kakanyahan.

Ngunit sa anumang paraan, Siya ay totoong magpapakita sa mga bumibigkas sa pangalan ng Buddha nang buong paniwala. Sa mga ito, si Amida ay palagiang nagpapakita kasama ng dalawang Bodhisattvas: si Avalokitesvara, ang Bodhisattva ng Pagmamalasakit at si Mahasthama-prapta, ang Bodhisattva ng Karunungan. Ang Kanyang mga pagsasa-anyo ay makikita saan mang dako

subalit yaong mayroon lamang na paniwala ang nakamamalas sa mga ito.

Ang mga nakamamalas sa Kanyang pansamantalang pagsasa-anyo ay nagkakamit ng walang maliw na kasiyahan at kaligayahan. Higit pa, ang mga nakamamalas sa tunay na Buddha ay tumatanggap ng walang kapantay na kagalakan at kapayapaan.

6. Sapagkat ang kaisipan ni Amida Buddha na nagtataglay ng walang hangganang kakayahan ng pag-ibig at karunungan ay ang pagmamalasakit mismo, maililigtas ng Buddha ang lahat.

Ang mga taong may pinaka-mabigat na kasalanan — ang mga nakagawa na kahindik-hindik na krimen na ang kaisipan ay tigib ng kasakiman, pagkapoot at pagkahibang; ang mga nagsisinungaling, nagkakalat ng salita, umaabuso at nandadaya; ang mga pumapatay, nagnanakaw at kumikilos ng malaswa; ang mga nasa bingit ng kamatayan matapos ang maraming taong paggawa ng kasalanan — sila na nakalaang magdusa ng mahabang panahon.

Isang mabuting kaibigan ang lalapit sa kanila sa kanilang mga huling sandali at magpapayong, “Ika’y haharap ngayon sa kamatayan; hindi mo na mapapalis ang iyong buhay na makasalanan, subalit ika’y makapagkakanolong sa pagmamalasakit ng Buddha ng Walang Pagmamaliw na Liwanag sa pamamagitan ng pagsambit ng Kanyang Pangalan.

Kung ang mga taong ito na makasalanan ay bibigkas sa banal na pangalan ni Amida Buddha nang buong tapat, ang lahat ng sala na sana'y nagtulak sa kanila sa daigdig na buong sama ay mahahawan.

Kung ang pagbigkas lamang ng banal na pangalan ay makagagawa nito, gaano pa ang magagawa kung ang kanilang kaisipan ay haharap nang lubusan sa Buddhang ito!

Ang nakabibigkas nang gayon sa banal na pangalan, sa kaniyang pagharap sa dulo ng buhay, ay sasalubungin ni Amida Buddha at ng mga Bodhisattva ng Pagmamalasakit at Karunungan at aakayin patungo sa lupain ng Buddha kung saan siya ay isisilang nang buong kabusilakan ng puting lotus.

Samakatuwid, ang bawat isa ay dapat na itanim sa isip ang mga katagang "Namu-Amida-Butsu" o Buong-Pusong Pag-asa sa Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay ng Buddha!

II

ANG LUPAIN NG KABUSILAKAN NI AMIDA BUDDHA

1. Ang Buddha ng Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay ay patuloy na nabubuhay at nagniningning sa Kanyang Katotohanan. Sa Kanyang Busilak na Lupain ay walang pagdurusa at kadiliman, at ang bawat oras ay tigib ng kaligayahan; kaya, ito ay tinatawag na Lupain ng Lubos na Kaligayahan.

Sa gitna ng lupaing ito ay may lawa ng busilak na tubig, sariwa at kumikinang, na ang alon ay malamyos na dumadampi sa baybayin ng ginintuang buhangin. Saan mang dako ay may makikitang malalaking bulaklak ng lotus, sinlaki ng gulong ng kariton, may marami at iba't ibang kulay at liwanag – bughaw na liwanag mula sa bughaw na kulay, dilaw mula sa dilaw, pula mula sa pula, puti mula sa puti – at ang bango ay humahalimuyak sa kapaligiran.

Sa iba't ibang lugar sa kabuuan ng lawa ay may mga kubol na napapalamutian ng ginto at pilak, lapis lazuli at kristal, may marmol na hagdan pababa sa libis ng tubig. Sa iba pang dako ay may mga parapeto at balustradang tumatawid sa tubig na nakukurtinahan at napapalamutian ng mamahaling bato, at sa pagitan ng mga ito ay may mga puno ng mga halamang panimpla at namumulaklak na palumpong.

Ang paligid ay nagniningning sa kagandahan at ang simoy ng hangin ay tigib ng himig ng kalangitan. Anim na beses sa bawat araw at gabi, may mga makukulay na talulot ng bulaklak na nalalaglag mula sa langit at ang mga ito ay pinupulot ng mga tao at dinadala sa iba pang lupain ng Buddha upang doon ay ialay sa marami pang mga Buddha.

2. Sa kagilagilalas na Lupaing ito ay maraming mga ibon. Mayroong pagkapuputing tagak at sisne, makukulay

na paboreal, mga ibon ng paraiso, at lupon ng maliliit na ibon na umaawit nang malambing. Sa busilak na Lupain ng Buddha, ang mga ibong ito na umaawit ng malambing ay bumibigkas sa mga pangaral ng Buddha at sumasambit ng paghanga sa Kanyang mga katangian.

Ang sinumang nakakarinig sa musikang likha ng mga tinig na ito ay nakakarinig sa tinig ng Buddha at namumulat sa kasariwaan ng paniwala, galak at kapayapaan kasama sa kapatiran ng kanyang mga taga-sunod.

Malamyos ang simoy na dumadampi sa mga punong-kahoy ng Busilak na Lupaing yaon, nagpapakilos sa mabangong kurtina ng mga kubol at nagbibigay ng magagandang himig.

Sa pagkarinig ng tao sa bulong ng maluwalhating musikang ito ay naiisip nila ang Buddha, ang Dharma (pangaral), at ang Samgha (kapatiran). Ang mga kahusayang ito ay pagwawari-wari lamang ng Busilak na Lupain.

3. Bakit ang Buddha sa lupaing ito ay tinatawag na Amida, tumutukoy sa Buddha ng Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay? Ito ay sapagkat ang kaluwalhatian ng Kanyang Katotohanan na nagluluningning nang walang handlang sa lahat ng sulok ng mga Lupain ng Buddha; ito ay sapagkat ang kapangyarihan ng Kanyang umiiral na pagmamalasakit ay hindi naglalaho sa di-mabilang na dami ng buhay at haba ng panahon.

Ito ay sapagkat ang dami ng mga isinilang sa Kanyang Busilak na Lupain at lubos na nagkamit ng Kaliwanagan ay di-mabilang at sila ay hindi na kailanman babalik sa daigdig ng delusyon at pagdurusa.

Ito ay sapagkat ang dami ng mga nagising sa kasariwaan ng Buhay sa Kanyang Liwanag ay hindi rin mabilang.

Samakatuwid, kung ang lahat ng tao ay magbibigay ng matamang pag-uukol ng kaisipan sa Kanyang Pangalan at, sa kanilang mga huling sandali, kahit sa isang araw o pito, ay bibigkas sa Pangalan ni Amida Buddha nang lubos ang paniwala at may payapang kaisipan, sila ay isisilang sa Busilak na Lupain ng Buddha, pangungunahan ni Amida Buddha at ng marami pang mga banal na lilitaw sa mga huling sandaling ito.

Ang sinuman na makarinig sa Pangalan ni Amida Buddha, gigisingin ang kanyang paniwala sa Kanyang mga pangaral, ay magkakamit ng hindi mahihigitang lubos na Kaliwanagan.

